

Kartleggingspakke

Redskap ved kartlegging av vold

Mars 2011

Revidert versjon - opprinnelig utviklet april 2007.

Utgitt i prosjektet;
"Barn som lever med vold
i familien"

Innhold

<u>INNLEDNING.....</u>	<u>4</u>
BETYDNINGEN AV SYSTEMATISK KARTLEGGING.....	4
HVORFOR DISTRIBUTUERE DENNE KARTLEGGINGSPAKKEN, OG HVORDAN KAN DEN BRUKES?	5
DET ER ULIKE MÅLSETTINGER MED KARTLEGGINGEN	6
HVILKE SKJEMAER ER NYTTIGE I FORHOLD TIL DE ULIKE MÅLSETTINGENE	7
MOTIVERING FOR OMFATTENDE REGISTRERING I BEHANDLINGSARBEID MED BARN	8
<u>DEL 1. SPØRRESKJEMA FRA ET FORSKNINGSPROSJEKTET INNENFOR PROSJEKTET "BARN SOM LEVER MED VOLD I FAMILIEN"</u>	<u>10</u>
<u>SPØRRESKJEMA BARN 7 – 11 ÅR - OPPSTART</u>	<u>11</u>
OPPLEVEELSESSKJEMA	12
SKOLEARBEID	14
D SKALA – BARN (BIRLESON)	16
IMPACT OF EVENTS SCALE – REVIDERT VERSJON FOR BARN	17
ROSENBERG SELVFØLELSES-SKALA	18
SOMATISERING – BARN	19
MESTRINGSSKJEMA (© RYAN-WENGER, 1990)	20
STERKE OG SVAKE SIDER (SDQ- NOR) S 11-16	22
<u>SPØRRESKJEMA BARN OG UNGE 12 TIL 18 ÅR - OPPSTART</u>	<u>24</u>
OPPLEVEELSESSKJEMA	25
SKOLEARBEID	27
D SKALA – BARN (BIRLESON)	29
IMPACT OF EVENTS SCALE – REVIDERT VERSJON FOR BARN OG UNGE	30
ROSENBERG SELVFØLELSES-SKALA	31
SOMATISERING – BARN	32
MESTRINGSSKJEMA (© RYAN-WENGER, 1990)	33
STERKE OG SVAKE SIDER (SDQ- NOR) S 11-16	35
<u>SPØRRESKJEMA TIL FORELDRE OPPSTART</u>	<u>37</u>
OPPLEVEELSESSKJEMA	38
GENERAL HEALTH QUESTIONNAIRE (GHQ-28)	40
IMPACT OF EVENT SCALE (IES-22, REVIDERT)	43

SPØRSMÅL OM DITT BARN (SDQ-Nor)	45
KORT KOMMENTARER TIL DE ENKELTE SKJEMA FRA DEL 1.	48
<u>DEL 2. KARTLEGGINGSVERKTØY BRUKT VED ALTERNATIV TIL VOLD.....</u>	<u>49</u>
NOEN KOMMENTARER TIL DE FØLGENDE SKJEMAER	49
INTERVJUGUIDE FOR MENN I TERAPI - ATV	51
KARTLEGGINGSVERKTØY FOR KVINNER UTSATT FOR VOLD	62
NOEN VIKTIGE PUNKTER Å TA OPP NÅR UTSATTE I KRISE	65
VURDERINGSSAMTALE MED MOR	66
ABUCE INDEX	67
SIKKERHETSPLAN	71
SAMTALE MED BARN I ALDEREN 7 - 18 ÅR OM VOLD MELLOM FORELDRENE	73
BARNEVERNETS PROTOKOLL I FAMILIEVOLDSSAKER	76

INNLEDNING

Betydningen av systematisk kartlegging

Det blir understreket, i så vel faglitteratur som i forskningsrapporter for øvrig, at ulike instanser ikke alltid oppdager eller har rutiner for å oppdage vold i familien (se eksempelvis; *Barn som lever med vold i familien*; Heltne & Steinsvåg, Universitetsforlaget 2011). Dette henger blant annet sammen med at mangelen på rutiner fører til mangel på data. Det blir også understreket at selv i instanser der rutinemessig registrering er utviklet, kan de få lite eller ingen kunnskap fordi spørsmålene er utydelige og/eller for generelle.

Det vakte ganske stor oppmerksomhet at man i den norske uke-registreringen (Justisdepartementet) i august 2003, senere gjentatt i 2005 og 2008 med tilsvarende resultater, i svært begrenset grad fikk rapporter om barn utsatt for vold fra sosialtjenesten og barnevernet. I denne undersøkelsen ble 151 instanser fra hele landet bedt om å registrere vold mot barn og kvinner i en bestemt uke. Den manglende rapporteringen fra barnevernet ble av flere forklart med at de ikke hadde noe etablert system for dette.

Hvis det er rett, slik det blir hevdet fra flere hold, at vold mot barn er hyppigst i aldersgruppen under 5 år, er det også et tankekors at helsestasjonen ikke rapporterer om dette. Den enkleste forklaringen er og den mest troverdige: de spør ikke, og da blir terskelen for høy for den som måtte trenge hjelp.

I nyere undersøkelser er det vist at det hos voldsutsatte kvinner finner sted en sterk økning i antall legebesøk. At det her finnes en sammenheng blir begrunnet med at de lå på et normalt, lavt nivå før og går tilbake til dette etter at mishandlingen opphører. Disse data er avdekket gjennom systematiske forskningsrapporter, de stammer ikke fra behandlende allmennpraktikere fordi de ikke spør og får heller ikke vite; i alle fall ikke av det store flertall kvinner i nød.

Økt kompetanse om vold og graden av alvor i skadeomfang bør etter vår mening lede til bedre rutiner hos alle som er i direkte kontakt med foreldre og barn. Våre erfaringer tilsier at det å spørre om vold og gjøre det på en systematisk måte er hensiktsmessig selv der det eksisterer

mangler i systemene som skal hjelpe de som er utsatt. Uten at volden avdekkes synliggjøres ikke behov, ei heller utvikles det da adekvate hjelpetilbud.

Hvorfor distribuere denne kartleggingspakken, og hvordan kan den brukes?

De skjemaene som er i denne kartleggingspakken er ment å stimulere til at ulike hjelpeinstanser i sterkere grad tar i bruk systematisk kartlegging av voldserfaringer hos de mennesker som oppsøker dem. De ulike hjelpeinstanser, enten det nå er barnevernet, familievernet eller helsetjenester for barn og unge har ulike mandat og innfallsvinkel til arbeidet med barn og familier. Vi håper at skjemaene som ligger vedlagt kan stimulere utviklingen av kartleggingsrutinene ved det enkelte tjenestested slik at en sikrer at voldserfaringer blir fanget opp i barns liv, og at nødvendig hjelp iverksettes på dette grunnlag.

Ulike "nivåer" på kartleggingen av vold

Et spesialisert kompetansesenter for vold, som ATV, vil ha behov for omfattende kartleggingsrutiner mht til vold fordi det nettopp er volden som er utgangspunktet for kontakt. Barnevernet trenger også klare rutiner for å utforske vold grundig i barnas liv når volden er tematisert i bekymringsmelding. Det samme for eksempelvis et familiekontor eller BUP når volden er tematisert ved eller tidlig i kontakt. Når volden først er tematisert trengs det omfattende kartlegging av volden fordi vår og manges utvetydige erfaring er at den volden som vi først får informasjon om ofte bare er "toppen av isfjellet" og kan være en indikator på en mer alvorlig omsorgssituasjon for barnet

For mange instanser vil ofte volden ikke fremtre så tydelig i begynnelsen av kontakten. Eksempelvis i familievernet og i barnevernet. Et viktig faglig spørsmål, som vi har diskutert mye i vårt prosjektarbeide, er i hvilken grad vold som tema bør screenes som rutine, eller med andre ord; at det er enkelte tema som vi møter så ofte i hjelpeapparatet at vi alltid bør spørre om dem som rutine. Vi tenker at langt flere hjelpeinstanser alltid i sine innledende kartleggingsrutiner bør undersøke hvorvidt vold, seksuelle overgrep, rus eller psykisk sykdom hos foreldre er et tema. Og da trengs det gode kartleggingsredskaper som kan hjelpe oss til å fange opp disse sentrale temaene i barns liv.

En viktig erfaring er også at voldserfaringer som tema kan registreres underveis i hjelpeprosesser, ofte selv der det har vært gjennomført generell screening. Når først temaet vold ligger på bordet trengs det mer omfattende og detaljert kartlegging for å finne ut blant annet hvor alvorlig situasjonen er, og om det trengs umiddelbare tiltak for å beskytte barnet.

Det er ulike målsettinger med kartleggingen

De voldsberørte barn og foreldre vi kommer i kontakt lever i ulike livssituasjoner, og både kartlegging, evaluering og tiltak må ta utgangspunkt i den enkeltes livssituasjon. Eksempel på ulike livssituasjoner hos de vi skal hjelpe:

- Paret bor sammen, venter barn
- Familien bor sammen, pågående vold, benektning av vold fra foreldre og barn
- Familien bor sammen, pågående vold, benektning fra utøver, mor og/eller barna forteller
- Familien bor sammen, pågående vold, alle innrømmer vold. Utøver/utsatt/barna e ønsker hjelp og behandling
- Det er nylig et brudd i familien - og utfordringer i kontakt mellom voldsutøver og barna
- Barn er under omsorg, men har erfart mye vold i biologisk familie
- Mekling, barnefordeling og samvær er pågående utfordringer
- Forelder og barn som lever på skjult adresse (alvorlige trusler)

Og det kan være utfordringer som oppstår underveis i hjelpearbeidet, eksempelvis:

- Mor(far) reiser tilbake til voldsutøver
- Vold mellom søsken
- Storfamiliens rolle (vold mellom flere, flere vitner, press på barnet fra flere kanter, ærestemaer etc)
- Mors omsorgskapasitet blir svekket når hun kommer i krise – svekket omsorg generelt, utøver direkte vold mot barna
- Vanlig samvær med far er bestemt i retten, men barnet forteller om vold mot fars nye samboer, eller mot barnet selv

Det er ulike målsettinger/hensikter med kartleggingsarbeidet ut fra hva som er hjelpeinstans mandat og hvilken livssituasjon barnet og familien er i. Spesifikk og detaljert kartlegging av vold er det overordnede her, for å få et tydelig bilde av volden i barnets liv. Ut fra denne generelle kartleggingen av vold fremkommer en rekke vurderinger og problemstillinger, eksempelvis:

- Vi må gjøre en vurdering av farlighet; fysisk og psykisk (for å vurdere eventuelle akuttvedtak, og "styrke" på tiltak.
- Vi må iverksette sikkerhetsplaner; både tenke gjennom egen, barnas og barnas foreldres sikkerhet, og planlegge og iverksette tiltak som kan gjøre hjelpesituasjonen og livssituasjonen så trygg som mulig.
- For å kunne vurdere konkrete behov, eksempelvis for å vurdere behovet for besøksforbud og voldsalarm
- Som sentralt grunnlag for å kunne vurdere barnas fungering og omsorgskompetanse hos foreldrene
- Grunnlag for vurdering av samvær med voldsutøver
- Også et delgrunnlag for å vurdere behandlingsbehov for barn og voksne

Hvilke skjemaer er nyttige i forhold til de ulike målsettingene

Rammebetingelser og mandat er forskjellig for de ulike hjelpeinstanser. En inndeling er følgende:

- Utredningsarbeid (eksempelvis barnevernet)
- Klinisk hjelpearbeid/ behandling (eksempelvis BUP, familievernnet)
- Helsearbeid (eksempelvis helsestasjonene, legevaktene, fastlegene, sykehusene)
- Forskning (eksempelvis NKVTS, NOVA, NIBR)

Hvilke skjemaer som er hensiktsmessig å bruke vil være forskjellig i de ulike instanser. Denne kartleggingspakken er ment å være en del av en "verktøykasse" som hjelpere kan la seg inspirere av og ta av når rutiner skal etableres ved eget arbeidssted. Vårt hovedsynspunkt er at voldserfaringer bør screenes for i alt hjelpearbeid med barn, og at en detaljert kartlegging trengs når det fremkommer at barnet har erfaringer med vold i egen familie.

Motivering for omfattende registrering i behandlingsarbeid med barn

I flere av forskningsrapportene vi har gått igjennom i vårt prosjekt, er det blitt påvist på en overbevisende måte at man under registreringen først får resultater dersom man bruker instrumenter som er både varierte, nyanserte og detaljerte. Disse målene har vi tilstrebet å leve opp til i vedlagte forslag. For å styrke motivasjonen for å ta fatt på et såpass stort arbeid som protokollene innebærer, vil vi dele følgende erfaringer.

- 1) Først og viktigst er det kanskje å minne om at en slik registrering i en langsomtgående og god atmosfære i seg selv har positive, terapeutiske effekter. Det blir faktisk en første gjennomgang av vanskelige, vonde og traumatiske opplevelser i en turbulent oppvekst.
- 2) Vårt grunnlag for å tro på de rapportene som tilsier at dette kan ha en terapeutisk effekt er minst tosidig. For det første viser utspørringen at vi er interessert og at vi vet hva vi snakker om. For det andre er gjennomgangen i seg selv en metode til, på en forsiktig og noe indirekte måte, å begynne å sette ord på det vanskelige ved hjelp av spørreskjemaene hvor vanskelige opplevelser allerede er ordsatt. Derfor er det av betydning at vi hele tiden er oppmerksom på om barna forstår spørsmålene, gir tid og rom til refleksjon over dem, og at vi forklarer dem på en så presis måte som mulig slik at det blir en forbedring av spørsmålet og ikke et annet spørsmål de svarer på.
- 3) Dernest er det vår erfaring at slike dokumenter både utvider og bedrer vårt perspektiv når vi skal forsøke å lage et virksomt behandlingsopplegg for de barna og foreldrene vi møter. En variert og nyansert registrering får fram de individuelle forskjellene hos de som er blitt eksponert, både i grad og innhold av volden, og i deres opplevelse, tolkning og reaksjon på den samme. Dette innebærer for eksempel at vi ganske tidlig får innsikt i hva barnet har opplevd som verst og mest traumatisk, slik at vi kan planlegge det rette og beste tidspunktet for å bearbeide nettopp dette, som også blir det viktigste i vår tilnærming.

- 4) Spørreskjemaene kan fungere som et viktig møtested for kommunikasjon om livssituasjonen til den enkelte familie og til det enkelte barn. Her skal man være forsiktig med å legge samtale-sekvenser inn i selve gjennomføringen av registreringen, men ved å være oppmerksom underveis kan man finne viktige innganger til samtale når man er ferdig med den formelle utfyllingen. Det er viktig at innholdet i en slik samtale blir referert i journalnotatet. For at utspørringen ikke skal virke uttrettende og overveldende for det enkelte barnet, bør vi lage en plan for å porsjonere registreringen over to møter før behandling startes. Om det gjøres over to møter må fremgangsmåten være lik.
- 5) Det er viktig at barnet helt fra starten blir motivert for det som skal skje i timene framover på et så realistisk grunnlag som mulig. Det vil si at det er et viktig arbeid som vi må begrunne. Fra arbeidet i barnegrupper med flyktningbarn har vi erfart at jo bedre felles forstått plattform vi har for det vi skal gjøre, inkludert at det kan gjøre vondt og at man kan få det verre til å begynne med, desto bedre blir samarbeidet underveis. Det innebærer at barna forstår, og at vi har det klart for oss, at dette, som verken er verken trivelig eller hyggelig, er viktig og nødvendig. Derfor er det vårt ansvar å passe på at det ikke blir for strevsomt for dem. Det kan vi gjøre ved på forhånd klargjøre at det vil bli behov for pauser og skifte av fokus underveis, før vi så igjen vender tilbake til det alvorlige arbeidet. I boken om grupper for voldsutsatte barn ”Groupwork With Children of Battered Women” (Einat et al.) understreker de betydning av at barna ikke får noen forhåndssignaler om at dette er noe trivelig og spennende. De skriver at den ”slakken” kan bli meget vanskelig å dra inn i ettertid. Den beste metoden vi har funnet for å motivere barna, er at vi hele tiden er meget oppmerksom, stopper opp med jevne mellomrom og understreker hvor dyktige og modige de er. Generelt vil vi anbefale at registreringen, i alle fall av dem under 11 år, skjer ved at vi spør og fyller ut skjemaene fordi dette gir oss den beste muligheten til å være en nær og støttende kontakt.

Videre presenteres en rekke kartleggingsverktøy i form av spørreskjema. Spørreskjemaene er hentet fra ulike kilder. Noen er utviklet ved ATV og SFK, andre er hentet fra internasjonal forskning og klinikk.

Del 1. Spørreskjema fra et forskningsprosjektet innenfor prosjektet "Barn som lever med vold i familien"

– utviklet ved Senter for Krisepsykologi

SPØRRESKJEMA BARN 7 – 11 ÅR - OPPSTART

1. Er du: Gutt ☐ Jente ☐

2. Hvor gammel er du: _____ antall år

3. Hvem bor du sammen med nå?

☐ Både mor og far

☐ Bare mor

☐ Bare far

☐ Mor og stefar

☐ Far og stemor

☐ Andre, i så fall kan du skrive hvem? _____

4. Hvor mange søsken/stesøsken bor du sammen med og hvor gamle er de?

5. Er det noen i familien du ikke lenger kan besøke eller treffe?

Far

Mor

Søsken

Andre (hvem?) _____

Ja

☐☐☐☐

OPPLEVELSESSKJEMA

Nedenfor står ting som kan skje i noen familier. Vi vil at du setter en ring rundt det svaret som passer med hva du har opplevd. For eksempel: er det slik at du mange ganger har opplevd at de voksne hjemme krangler veldig, så setter du ring rundt tre-tallet. Det er ikke noen riktige eller gale svar, du bare setter ring rundt det tallet som stemmer med hva du har opplevd.

Har du opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under hjemme hos deg?

0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger

6.	At voksne hjemme hos deg kranglet veldig (uten at de slåss)?	0	1	2	3
7.	At de voksne hjemme ropte og skrek til hverandre?	0	1	2	3
8.	At en voksen forlot rommet og smalt voldsomt med døren?	0	1	2	3
9.	At en voksen truet med å slå eller kaste noe på den andre?	0	1	2	3
10.	At en voksen snakket svært stygt om en venn eller noen andre?	0	1	2	3
11.	At den voksne sa veldig sårende ting til den andre?	0	1	2	3
12.	At den voksne truet med en kniv, stang eller annet våpen?	0	1	2	3
13.	At en voksen fikk en ørefik, eller ble skubbet eller sparket?	0	1	2	3

Har du opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under hjemme hos deg? 0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger

14.	At en voksen ble knepet eller holdt hardt?	0	1	2	3
15.	At noen hjemme hos deg ble arrestert?	0	1	2	3
16.	At en voksen ble slått hardt flere ganger?	0	1	2	3
17.	At en voksen kastet en ting på eller sparket på en annen?	0	1	2	3
18.	At en voksen ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3
19.	At en voksen brukte kniv eller annet våpen som skadet en annen?	0	1	2	3
20.	At du så blod på grunn av det som skjedde?	0	1	2	3
21.	At en voksen ble så skadet at hun/han måtte til lege?	0	1	2	3
22.	At du selv ble slått eller sparket?	0	1	2	3
23.	At du selv ble truet med kniv eller våpen?	0	1	2	3
24.	At du selv ble skadet slik at du blødde?	0	1	2	3
25.	At du ble truet med juling (bank)?	0	1	2	3
26.	At du ble ristet kraftig?	0	1	2	3
27.	At du ble ropt eller skreket til?	0	1	2	3
28.	At du ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3

29. At du ble knepet svært hardt?	0	1	2	3
30. At du ble kalt dum eller andre vonde ting?	0	1	2	3
31. At du forsøkte å stoppe den som var voldelig	0	1	2	3
32. At du selv ble slått eller truet da du ville stoppe det som skjedde	0	1	2	3

Om du har satt ring rundt for at noe farlig eller vondt har skjedd hjemme hos deg, hva opplevde du da det skjedde?

	Ja	Nei	Vet ikke
33. Jeg trodde at noen jeg var glad i skulle dø	0	1	2
34. Jeg trodde at jeg selv skulle dø	0	1	2
35. Jeg kjente det som om det var en ond drøm	0	1	2
36. Jeg måtte tilkalle noen som kunne hjelpe	0	1	2
37. Det var ingenting jeg kunne gjøre	0	1	2
	Ja	Nei	Vet ikke
38. Jeg tenkte at det var min skyld at det skjedde	0	1	2
39. Jeg kjente meg ikke trygg hjemme	0	1	2
40. Jeg har tenkt at noe er i veien med meg fordi jeg ikke kan glemme hva som skjedde, for eksempel at jeg blir gal	0	1	2
41. Jeg opplever at andre ikke forstår hva jeg har opplevd	0	1	2
42. Jeg blir sint når jeg tenker på hva som skjedde	0	1	2

43. Kan du beskrive hva du synes var det verste ved det som skjedde?	
44. Har du hatt en voksen du alltid kan få hjelp, trøst og støtte fra om du ønsker det?	
Ja	0
Nei	1
45. Har du hatt en venn du alltid kan få hjelp, trøst og støtte fra om du ønsker det?	
Ja	0
Nei	1

SKOLEARBEID

Sett en ring rundt det svar som passer best med hvordan det har vært i den siste uken:

	Ikke i det hele tatt	Sjelden	Noen ganger	Ofte
46. Det har vært vanskelig å konsentrere seg om hva læreren sier	0	1	2	3
47. Det har vært lett å huske det jeg lærer i klasserommet	0	1	2	3
48. Jeg har ikke lært noe på skolen	0	1	2	3
49. Det er noen fag som er vanskeligere enn andre Hvilke? _____	0	1	2	3
50. Jeg blir lett distraheret av minner og tanker fra det jeg opplevde	0	1	2	3
51. Jeg synes skoleaktiviteter er like spennende som før	0	1	2	3
52. Min mor (eller far) sier at jeg glemmer mye eller blir lett distraheret	0	1	2	3
53. Jeg greier å holde tankene mine på skolearbeidet	0	1	2	3
54. Jeg har tenkt at det er ikke vits å gjøre lekser for det vil likevel snart vil skje noe dumt	0	1	2	3
55. Hodet mitt fungerer ikke slik som før	0	1	2	3
56. Skolearbeidet mitt har gått nedoverbakke etter det som skjedde	0	1	2	3
57. Jeg synes det er kjekt å arbeide med lekser og skolearbeid	0	1	2	3
58. Jeg ser frem til å gå på skolen like mye som før	0	1	2	3
59. Jeg lærer like lett som før	0	1	2	3
60. Jeg får dårligere karakterer enn før Hvis det stemmer, i hvilke fag? _____	0	1	2	3

	Ikke i det hele tatt	Sjelden	Noen ganger	Ofte
61. Det tar lengre tid å komme i gang med arbeid på skolen	0	1	2	3
62. Noen fag går lettere nå	0	1	2	3
Hvilke? _____				

D SKALA – BARN (Birleson)

Utsagnene nedenfor gjelder for hvordan du har hatt det den siste uken. Det finnes ingen svar som er mer riktige enn andre, det viktige er at du svarer slik du føler det. Sett en ring rundt det svaret som passer best.

	Ofte	Av og til	Aldri
63. Jeg ser frem til ting like mye nå som før	0	1	2
64. Jeg sover svært godt	0	1	2
65. Jeg er på gråten	0	1	2
66. Jeg liker å være ute å leke	0	1	2
67. Jeg har lyst til å rømme vekk	0	1	2
68. Jeg har vondt i magen	0	1	2
69. Jeg har mye energi	0	1	2
70. Jeg liker maten min	0	1	2
71. Jeg kan forsvare meg selv	0	1	2
72. Jeg føler ikke at livet er verdt å leve	0	1	2
73. Jeg er flink i det jeg holder på med	0	1	2
74. Jeg liker å gjøre ting like mye nå som før	0	1	2
75. Jeg liker å snakke med familien min	0	1	2
76. Jeg har fryktelige drømmer	0	1	2
77. Jeg føler meg ensom	0	1	2
78. Jeg er lett å oppmuntre	0	1	2
79. Jeg føler meg så trist at jeg nesten ikke holder det ut	0	1	2
80. Jeg kjeder meg	0	1	2

IMPACT OF EVENTS SCALE – REVIDERT VERSJON FOR BARN

Under er det en liste med utsagn om hvordan mennesker kan ha det etter stressende og dramatiske hendelser. Vær så snill å les hvert spørsmål og sett ring rundt hvordan det har vært den siste uken for deg.

		Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte
81.	Har du tenkt på hendelsen(e) også når du ikke har villet det?	0	1	2	3
82.	Har du forsøkt å slette hendelsen(e) fra hukommelsen?	0	1	2	3
83.	Har du hatt vansker med å konsentrere deg?	0	1	2	3
84.	Har du hatt perioder med sterke følelser omkring hendelsen(e)?	0	1	2	3
85.	Reagerer du sterkt på høye, uventede lyder eller når noe uventet skjer?	0	1	2	3
86.	Har du holdt deg unna ting eller situasjoner som minner om hendelsen(e)?	0	1	2	3
87.	Har du forsøkt å la være å snakke om hendelsen(e)?	0	1	2	3
88.	Har bilder fra hendelsen(e) dukket opp i tankene dine?	0	1	2	3
89.	Har ting du har opplevd plutselig fått deg til å tenke på hendelsen(e)?	0	1	2	3
90.	Forsøker du å unngå å tenke på det som hendelsen(e)?	0	1	2	3
91.	Blir du lett irritabel eller sint?	0	1	2	3
92.	Er du på vakt for ting som kan skje, selv når det ikke er nødvendig?	0	1	2	3
93.	Har du søvnproblemer?	0	1	2	3

ROSENBERG SELVFØLELSES-SKALA

	Helt enig	Enig	Ikke enig	Helt uenig
94. Jeg føler at jeg er en verdifull person, på lik linje med alle andre	0	1	2	3
95. Jeg føler at jeg har en rekke gode kvaliteter	0	1	2	3
96. Totalt sett, har jeg en tendens til å føle at jeg ikke er noe særlig	0	1	2	3
97. Jeg kan gjøre ulike ting like bra som de fleste andre mennesker	0	1	2	3
98. Jeg føler jeg ikke har mye å være stolt over	0	1	2	3
99. Jeg har en positiv holdning til meg selv	0	1	2	3
100. I det store og hele er jeg fornøyd med meg selv	0	1	2	3
101. Jeg skulle ønske jeg hadde mer respekt for meg selv	0	1	2	3
102. Jeg føler til tider at jeg er helt verdiløs	0	1	2	3
103. Av og til føler jeg at jeg ikke er noe tress i det hele tatt	0	1	2	3

SOMATISERING – BARN

Under er det en liste med symptomer som barn og tenåringer noen ganger kan ha. Sett en ring rundt hvert utsagn ut fra hvor mye hvert enkelt symptom / reaksjon har plaget deg de siste 2 ukene. Det er fint om du svarer på alle spørsmålene. Det er ikke rette eller gale svar. Du må svare ut fra hvordan du har det.

		Ikke i hele tatt	Litt	En del	Mye	Svært mye
104.	Har hodepine	0	1	2	3	4
105.	Følelse av svimmelhet eller at jeg vil besvime	0	1	2	3	4
106.	Følelse av lite energi eller at alt går sakte	0	1	2	3	4
107.	Ømme muskler	0	1	2	3	4
108.	Vanskelig å få puste (selv når jeg ikke trener)	0	1	2	3	4
109.	Kjenner varme eller kulde uten noen grunn	0	1	2	3	4
110.	Kjenner en klump i halsen	0	1	2	3	4
111.	Kjenner meg svak i en del av kroppen	0	1	2	3	4
112.	Kjenner kvalme eller urolig mage	0	1	2	3	4
113.	Kjenner vondt i magen	0	1	2	3	4
114.	Hjertet banker for raskt (selv når jeg ikke trener)	0	1	2	3	4
115.	Kjenner at det er vanskelig å svelge	0	1	2	3	4
116.	Skjelver i kroppen eller ufrivillige bevegelser	0	1	2	3	4
117.	Det er vanskelig å gå	0	1	2	3	4

MESTRINGSSKJEMA (© Ryan-Wenger, 1990)

Når noen barn føler seg stresset, nervøs eller bekymret over noe, gjør de ofte noen av de tingene som er nevnt under. Tenk på når **du** er stresset, nervøs eller bekymret. Sett en sirkel rundt **hvor ofte** du gjør hver av disse tingene enten før den stressfylte hendelsen, når du føler deg stresset, eller etter at den stressfylte hendelsen er over. Så setter du en ring rundt det svaret som forteller **hvor mye** hver ting hjelper deg til å kjenne deg bedre når du føler deg stresset, nervøs eller bekymret.

Spørsmål	Hvor ofte gjør du dette?					Hvor mye hjelper det?		
	Aldri	En gang i blant	Mye	Mesteparten av tiden	Gjør det aldri	Hjelper ikke	Hjelper litt	Hjelper mye
118. Er for meg selv; er alene	0	1	2	3	4	0	1	2
119. Biter negler eller knekker knoker	0	1	2	3	4	0	1	2
120. Koser med kjæle- eller kosedyret mitt	0	1	2	3	4	0	1	2
121. Gråter eller føler meg trist	0	1	2	3	4	0	1	2
122. Dagdrømmer	0	1	2	3	4	0	1	2
123. Gjør noe med det vanskelige	0	1	2	3	4	0	1	2
124. Gjør arbeid i huset	0	1	2	3	4	0	1	2
125. Tegner, skriver eller leser noe	0	1	2	3	4	0	1	2
126. Spiser eller drikker	0	1	2	3	4	0	1	2
127. Slåss med noen	0	1	2	3	4	0	1	2
128. Blir sint	0	1	2	3	4	0	1	2
129. Slår, kaster eller knuser ting	0	1	2	3	4	0	1	2
130. Lar det gå ut over noen	0	1	2	3	4	0	1	2
131. Spiller et spill eller noe	0	1	2	3	4	0	1	2
132. Ber	0	1	2	3	4	0	1	2
133. Løper eller går vekk	0	1	2	3	4	0	1	2
134. Sier at jeg er lei meg eller sier det som det er	0	1	2	3	4	0	1	2
135. Sover, tar en lur	0	1	2	3	4	0	1	2
136. Snakker til meg selv	0	1	2	3	4	0	1	2
137. Snakker med noen	0	1	2	3	4	0	1	2
138. Tenker på det vanskelige	0	1	2	3	4	0	1	2
139. Prøver å glemme det	0	1	2	3	4	0	1	2
140. Prøver å slappe av; er rolig	0	1	2	3	4	0	1	2
141. Går, løper eller sykler	0	1	2	3	4	0	1	2

142. Ser på tv eller hører på musikk	0	1	2	3	4	0	1	2
143. Roper eller skriker	0	1	2	3	4	0	1	2

STERKE OG SVAKE SIDER (SDQ- NOR)**S 11-16**

Vennligst sett ring rundt hvert utsagn: Stemmer ikke, Stemmer delvis eller Stemmer helt. Prøv å svare på alt selv om du ikke er helt sikker eller synes utsagnet virker rart. Svar på grunnlag av hvordan du har hatt det de siste 6 månedene.

	Stemmer ikke	Stemmer delvis	Stemmer helt
144. Jeg prøver å være hyggelig mot andre. Jeg bryr meg om hva de føler.	0	1	2
145. Jeg er rastløs. Jeg kan ikke være lenge i ro.	0	1	2
146. Jeg har ofte hodepine, vondt i magen eller kvalme.	0	1	2
147. Jeg deler gjerne med andre(mat, spill, andre ting).	0	1	2
148. Jeg blir ofte sint og har kort lunte.	0	1	2
149. Jeg er ofte for meg selv. Jeg gjør som regel ting alene.	0	1	2
150. Jeg gjør som regel det jeg får beskjed om.	0	1	2
151. Jeg bekymrer meg mye.	0	1	2
152. Jeg stiller opp hvis noen er såret, lei seg eller føler seg dårlig	0	1	2
153. Jeg er stadig urolig eller i bevegelser	0	1	2
154. Jeg har en eller flere gode venner	0	1	2
155. Jeg slåss mye. Jeg kan få andre til å gjøre det jeg vil.	0	1	2
156. Jeg er ofte lei meg, nedfor eller på gråten.	0	1	2
157. Jeg blir som regel likt av andre på min alder	0	1	2
159. Jeg blir lett distraheret, jeg synes det er vanskelig å konsentrere meg.	0	1	2
160. Jeg blir nervøs i nye situasjoner. Jeg blir lett usikker.	0	1	2
161. Jeg er snill mot de som er yngre enn meg	0	1	2
162. Jeg blir ofte beskyldt for å lyve eller jukse.	0	1	2
163. Andre barn eller unge plager meg	0	1	2
164. Jeg tilbyr meg ofte å hjelpe andre (foreldre, lærere, andre barn/unge)	0	1	2
165. Jeg tenker meg om før jeg handler(gjør noe)	0	1	2
166. Jeg tar ting som ikke er mine hjemme, på skolen eller andre steder.	0	1	2
167. Jeg kommer bedre overens med voksne enn de på min egen alder	0	1	2
168. Jeg er redd for mye, jeg blir lett skremt	0	1	2
169. Jeg fullfører oppgaver. Jeg er god til å konsentrere meg.	0	1	2

Har du andre kommentarer eller bekymringer?

170. Samlet, synes du at du har vansker på ett eller flere områder: med følelser, konsentrasjon, oppførsel eller med å komme overens med andre mennesker?

Nei	Ja, små vansker	Ja, tydelige vansker	Ja, alvorlige vansker
0	1	2	3

Hvis du har svart "Ja" vennligst svar på følgende spørsmål:

171. Hvor lenge har disse vanskene vært til stede?

Mindre enn en måned	1 – 5 måneder	6 – 12 måneder	Mer enn ett år
0	1	2	3

172. Forstyrrer eller plager vanskene deg?

Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
0	1	2	3

173. Virker vanskene inn på livet ditt på noen av disse områdene?

	Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
Hjemme/familien	0	1	2	3
Forhold til venner	0	1	2	3
Læring på skolen	0	1	2	3
Fritidsaktiviteter	0	1	2	3

174. Er vanskene en belastning for de rundt deg (familie, venner, lærere osv.)?

Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
0	1	2	3

SPØRRESKJEMA BARN OG UNGE 12 TIL 18 ÅR - OPPSTART

1. Er du: Gutt ☐ Jente ☐

2. Hvor gammel er du: _____ antall år

3. Hvem bor du sammen med nå?

☐ Både mor og far

☐ Bare mor

☐ Bare far

☐ Mor og stefar

☐ Far og stemor

☐ Andre, i så fall kan du skrive hvem? _____

4. Hvor mange søsken/stesøsken bor du sammen med og hvor gamle er de?

5. Er det noen i familien du ikke lenger kan besøke eller treffe?

Far

Mor

Søsken

Andre (hvem?) _____

Ja

☐☐☐☐

OPPLEVELSESSKJEMA

Nedenfor står ting som kan skje i noen familier. Vi vil at du setter en ring rundt det svaret som passer med hva du har opplevd. For eksempel: er det slik at du mange ganger har opplevd at de voksne hjemme krangler veldig, så setter du ring rundt tre-tallet. Det er ikke noen riktige eller gale svar, du bare setter ring rundt det tallet som stemmer med hva du har opplevd.

Har du opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under hjemme hos deg?

0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger

6.	At voksne hjemme hos deg kranglet veldig (uten at de slåss)?	0	1	2	3
7.	At de voksne hjemme ropte og skrek til hverandre?	0	1	2	3
8.	At en voksen forlot rommet og smalt voldsomt med døren?	0	1	2	3
9.	At en voksen truet med å slå eller kaste noe på den andre?	0	1	2	3
10.	At en voksen snakket svært stygt om en venn eller noen andre?	0	1	2	3
11.	At den voksne sa veldig sårende ting til den andre?	0	1	2	3
12.	At den voksne truet med en kniv, stang eller annet våpen?	0	1	2	3
Har du opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under <u>hjemme hos deg</u>? 0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger		0	1	2	3
13.	At en voksen fikk en ørefik, eller ble skubbet eller sparket?				
14.	At en voksen ble knepet eller holdt hardt?	0	1	2	3
15.	At noen hjemme hos deg ble arrestert?	0	1	2	3
16.	At en voksen ble slått hardt flere ganger?	0	1	2	3
17.	At en voksen kastet en ting på eller sparket på en annen?	0	1	2	3
18.	At en voksen ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3
19.	At en voksen brukte kniv eller annet våpen som skadet en annen?	0	1	2	3
20.	At du så blod på grunn av det som skjedde?	0	1	2	3
21.	At en voksen ble så skadet at hun/han måtte til lege?	0	1	2	3
22.	At du selv ble slått eller sparket?	0	1	2	3
23.	At du selv ble truet med kniv eller våpen?	0	1	2	3
24.	At du selv ble skadet slik at du blødde?	0	1	2	3
25.	At du ble truet med juling (bank)?	0	1	2	3
26.	At du ble ristet kraftig?	0	1	2	3
27.	At du ble ropt eller skreket til?	0	1	2	3
28.	At du ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3

29. At du ble knepet svært hardt?	0	1	2	3
30. At du ble kalt dum eller andre vonde ting?	0	1	2	3
31. At du forsøkte å stoppe den som var voldelig	0	1	2	3
32. At du selv ble slått eller truet da du ville stoppe det som skjedde	0	1	2	3

Om du har krysset av for at noe farlig eller vondt har skjedd hjemme hos deg, hva opplevde du da det skjedde?

	Ja	Nei	Vet ikke
33. Jeg trodde at noen jeg var glad i skulle dø	0	1	2
34. Jeg trodde at jeg selv skulle dø	0	1	2
35. Jeg kjente det som om det var en ond drøm	0	1	2
36. Jeg måtte tilkalle noen som kunne hjelpe	0	1	2
37. Det var ingenting jeg kunne gjøre	0	1	2

	Ja	Nei	Vet ikke
38. Jeg tenkte at det var min skyld at det skjedde	0	1	2
39. Jeg kjente meg ikke trygg hjemme	0	1	2
40. Jeg har tenkt at noe er i veien med meg fordi jeg ikke kan glemme hva som skjedde, for eksempel at jeg blir gal	0	1	2
41. Jeg opplever at andre ikke forstår hva jeg har opplevd	0	1	2
42. Jeg blir sint når jeg tenker på hva som skjedde	0	1	2

43. Kan du beskrive hva du synes var det verste ved det som skjedde?

44. Har du hatt en voksen du alltid kan få hjelp, trøst og støtte fra om du ønsker det?

Ja 0
Nei 1

45. Har du hatt en venn du alltid kan få hjelp, trøst og støtte fra om du ønsker det?

Ja 0
Nei 1

SKOLEARBEID

Sett en ring rundt det svar som passer best med hvordan det har vært i den siste uken:

	Ikke i det hele tatt	Sjelden	Noen ganger	Ofte
46. Det har vært vanskelig å konsentrere seg om hva læreren sier	0	1	2	3
47. Det har vært lett å huske det jeg lærer i klasserommet	0	1	2	3
48. Jeg har ikke lært noe på skolen	0	1	2	3
49. Det er noen fag som er vanskeligere enn andre Hvilke? _____	0	1	2	3
50. Jeg blir lett distrauert av minner og tanker fra det jeg opplevde	0	1	2	3
51. Jeg synes skoleaktiviteter er like spennende som før	0	1	2	3
52. Min mor (eller far) sier at jeg glemmer mye eller blir lett distrauert	0	1	2	3
53. Jeg greier å holde tankene mine på skolearbeidet	0	1	2	3
54. Jeg har tenkt at det er ikke vits å gjøre lekser for det vil likevel snart vil skje noe dumt	0	1	2	3
55. Hodet mitt fungerer ikke slik som før	0	1	2	3
56. Skolearbeidet mitt har gått nedoverbakke etter det som skjedde	0	1	2	3
57. Jeg synes det er kjekt å arbeide med lekser og skolearbeid	0	1	2	3
58. Jeg ser frem til å gå på skolen like mye som før	0	1	2	3
59. Jeg lærer like lett som før	0	1	2	3
60. Jeg får dårligere karakterer enn før Hvis det stemmer, i hvilke fag?_____	0	1	2	3

	Ikke i det hele tatt	Sjelden	Noen ganger	Ofte
61. Det tar lengre tid å komme i gang med arbeid på skolen	0	1	2	3
62. Noen fag går lettere nå Hvilke? _____	0	1	2	3

D SKALA – BARN (Birleson)

Utsagnene nedenfor gjelder for hvordan du har hatt det den siste uken. Det finnes ingen svar som er mer riktige enn andre, det viktige er at du svarer slik du føler det. Sett en ring rundt det svaret som passer best.

	Ofte	Av og til	Aldri
63. Jeg ser frem til ting like mye nå som før	0	1	2
64. Jeg sover svært godt	0	1	2
65. Jeg er på gråten	0	1	2
66. Jeg liker å være ute å leke	0	1	2
67. Jeg har lyst til å rømme vekk	0	1	2
68. Jeg har vondt i magen	0	1	2
69. Jeg har mye energi	0	1	2
70. Jeg liker maten min	0	1	2
71. Jeg kan forsvare meg selv	0	1	2
72. Jeg føler ikke at livet er verdt å leve	0	1	2
73. Jeg er flink i det jeg holder på med	0	1	2
74. Jeg liker å gjøre ting like mye nå som før	0	1	2
75. Jeg liker å snakke med familien min	0	1	2
76. Jeg har fryktelige drømmer	0	1	2
77. Jeg føler meg ensom	0	1	2
78. Jeg er lett å oppmuntre	0	1	2
79. Jeg føler meg så trist at jeg nesten ikke holder det ut	0	1	2
80. Jeg kjeder meg	0	1	2

IMPACT OF EVENTS SCALE – REVIDERT VERSJON FOR BARN OG UNGE

Under er det en liste med utsagn om hvordan mennesker kan ha det etter stressende og dramatiske hendelser. Vær så snill å les hvert spørsmål og sett ring rundt for hvordan det har vært den siste uken for deg.

		Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte
81.	Har du tenkt på hendelsen(e) også når du ikke har villet det?	0	1	2	3
82.	Har du forsøkt å slette hendelsen(e) fra hukommelsen?	0	1	2	3
83.	Har du hatt vansker med å konsentrere deg?	0	1	2	3
84.	Har du hatt perioder med sterke følelser omkring hendelsen(e)?	0	1	2	3
85.	Reagerer du sterkt på høye, uventede lyder eller når noe uventet skjer?	0	1	2	3
86.	Har du holdt deg unna ting eller situasjoner som minner om hendelsen(e)?	0	1	2	3
87.	Har du forsøkt å la være å snakke om hendelsen(e)?	0	1	2	3
88.	Har bilder fra hendelsen(e) dukket opp i tankene dine?	0	1	2	3
89.	Har ting du har opplevd plutselig fått deg til å tenke på hendelsen(e)?	0	1	2	3
90.	Forsøker du å unngå å tenke på det som hendelsen(e)?	0	1	2	3
91.	Blir du lett irritabel eller sint?	0	1	2	3
92.	Er du på vakt for ting som kan skje, selv når det ikke er nødvendig?	0	1	2	3
93.	Har du søvnproblemer?	0	1	2	3

© Children and War Foundation, 1998

ROSENBERG Selvfølelses-skala

	Helt enig	Enig	Ikke enig	Helt uenig
94. Jeg føler at jeg er en verdifull person, på lik linje med alle andre	1	2	3	4
95. Jeg føler at jeg har en rekke gode kvaliteter	1	2	3	4
96. Totalt sett, har jeg en tendens til å føle at jeg ikke er noe særlig.	1	2	3	4
97. Jeg kan gjøre ulike ting like bra som de fleste andre mennesker	1	2	3	4
98. Jeg føler jeg ikke har mye å være stolt over	1	2	3	4
99. Jeg har en positiv holdning til meg selv	1	2	3	4
100. I det store og hele er jeg fornøyd med meg selv	1	2	3	4
101. Jeg skulle ønske jeg hadde mer respekt for meg selv	1	2	3	4
102. Jeg føler til tider at jeg er helt verdiløs.	1	2	3	4
103. Av og til føler jeg at jeg ikke er noe tess i det hele tatt.	1	2	3	4

SOMATISERING – BARN

Under er det en liste med symptomer som barn og ungdommer noen ganger kan ha. Sett en ring rundt hvert utsagn ut fra hvor mye hvert enkelt symptom / reaksjon har plaget deg de siste 2 ukene. Det er fint om du svarer på alle spørsmålene. Det er ikke rette eller gale svar. Du må svare ut fra hvordan du har det.

		Ikke i hele tatt	Litt	En del	Mye	Svært mye
104.	Har hodepine	0	1	2	3	4
105.	Følelse av svimmelhet eller at jeg vil besvime	0	1	2	3	4
106.	Følelse av lite energi eller at alt går sakte	0	1	2	3	4
107.	Ømme muskler	0	1	2	3	4
108.	Vanskelig å få puste (selv når jeg ikke trener)	0	1	2	3	4
109.	Kjenner varme eller kulde uten noen grunn	0	1	2	3	4
110.	Kjenner en klump i halsen	0	1	2	3	4
111.	Kjenner meg svak i en del av kroppen	0	1	2	3	4
112.	Kjenner kvalme eller urolig mage	0	1	2	3	4
113.	Kjenner vondt i magen	0	1	2	3	4
114.	Hjertet banker for raskt (selv når jeg ikke trener)	0	1	2	3	4
115.	Kjenner at det er vanskelig å svelge	0	1	2	3	4
116.	Skjelver i kroppen eller har ufrivillige bevegelser	0	1	2	3	4
117.	Det er vanskelig å gå	0	1	2	3	4

MESTRINGSSKJEMA (© Ryan-Wenger, 1990)

Når noen barn eller ungdom føler seg stresset, nervøs eller bekymret over noe, gjør de ofte noen av de tingene som er nevnt under. Tenk på når **du** er stresset, nervøs eller bekymret. Sett en sirkel rundt **hvor ofte** du gjør hver av disse tingene enten før den stressfylte hendelsen, når du føler deg stresset, eller etter at den stressfylte hendelsen er over. Så setter du en ring rundt det svaret som forteller **hvor mye** hver ting hjelper deg til å kjenne deg bedre når du føler deg stresset, nervøs eller bekymret.

	Hvor ofte gjør du dette?					Hvor mye hjelper det?		
	Aldri	En gang i blant	Mye	Mesteparten av tiden	Gjør det aldri	Hjelper ikke	Hjelper litt	Hjelper mye
118. Er for meg selv; er alene	0	1	2	3	4	0	1	2
119. Biter negler eller knekker knoker	0	1	2	3	4	0	1	2
120. Gjør noe som gir trygghet	0	1	2	3	4	0	1	2
121. Gråter eller føler meg trist	0	1	2	3	4	0	1	2
122. Dagdrømmer	0	1	2	3	4	0	1	2
123. Gjør noe med det vanskelige	0	1	2	3	4	0	1	2
124. Gjør arbeid i huset	0	1	2	3	4	0	1	2
125. Tegner, skriver eller leser noe	0	1	2	3	4	0	1	2
126. Spiser eller drikker	0	1	2	3	4	0	1	2
127. Slåss med noen	0	1	2	3	4	0	1	2
128. Blir sint	0	1	2	3	4	0	1	2
129. Slår, kaster eller knuser ting	0	1	2	3	4	0	1	2
130. Lar det gå ut over noen	0	1	2	3	4	0	1	2
131. Spiller et spill eller noe	0	1	2	3	4	0	1	2
132. Ber	0	1	2	3	4	0	1	2
133. Løper eller går vekk	0	1	2	3	4	0	1	2
134. Sier at jeg er lei meg eller sier det som det er	0	1	2	3	4	0	1	2
135. Sover, tar en lur	0	1	2	3	4	0	1	2
136. Snakker til meg selv	0	1	2	3	4	0	1	2
137. Snakker med noen	0	1	2	3	4	0	1	2
138. Tenker på det vanskelige	0	1	2	3	4	0	1	2
139. Prøver å glemme det	0	1	2	3	4	0	1	2
140. Prøver å slappe av; er rolig	0	1	2	3	4	0	1	2

141. Går, løper eller sykler	0	1	2	3	4	0	1	2
142. Ser på tv eller hører på musikk	0	1	2	3	4	0	1	2
143. Roper eller skriker	0	1	2	3	4	0	1	2

STERKE OG SVAKE SIDER (SDQ- NOR)**S 11-16**

Vennligst sett ring rundt hvert utsagn: Stemmer ikke, Stemmer delvis eller Stemmer helt. Prøv å svare på alt selv om du ikke er helt sikker eller synes utsagnet virker rart. Svar på grunnlag av hvordan du har hatt det de siste 6 månedene.

	Stemmer ikke	Stemmer delvis	Stemmer helt
144. Jeg prøver å være hyggelig mot andre. Jeg bryr meg om hva de føler.	0	1	2
145. Jeg er rastløs. Jeg kan ikke være lenge i ro.	0	1	2
146. Jeg har ofte hodepine, vondt i magen eller kvalme.	0	1	2
147. Jeg deler gjerne med andre(mat, spill, andre ting).	0	1	2
148. Jeg blir ofte sint og har kort lunte.	0	1	2
149. Jeg er ofte for meg selv. Jeg gjør som regel ting alene.	0	1	2
150. Jeg gjør som regel det jeg får beskjed om.	0	1	2
151. Jeg bekymrer meg mye.	0	1	2
152. Jeg stiller opp hvis noen er såret, lei seg eller føler seg dårlig	0	1	2
153. Jeg er stadig urolig eller i bevegelser	0	1	2
154. Jeg har en eller flere gode venner	0	1	2
155. Jeg slåss mye. Jeg kan få andre til å gjøre det jeg vil.	0	1	2
156. Jeg er ofte lei meg, nedfor eller på gråten.	0	1	2
157. Jeg blir som regel likt av andre på min alder	0	1	2
158. Jeg blir lett distrauert, jeg synes det er vanskelig å konsentrere meg.	0	1	2
159. Jeg blir nervøs i nye situasjoner. Jeg blir lett usikker.	0	1	2
160. Jeg er snill mot de som er yngre enn meg	0	1	2
161. Jeg blir ofte beskyldt for å lyve eller jukse.	0	1	2
162. Andre barn eller unge plager meg	0	1	2
163. Jeg tilbyr meg ofte å hjelpe andre (foreldre, lærere, andre barn/unge)	0	1	2
164. Jeg tenker meg om før jeg handler(gjør noe)	0	1	2
165. Jeg tar ting som ikke er mine hjemme, på skolen eller andre steder.	0	1	2
166. Jeg kommer bedre overens med voksne enn de på min egen alder	0	1	2
167. Jeg er redd for mye, jeg blir lett skremt	0	1	2

168. Jeg fullfører oppgaver. Jeg er god til å konsentrere meg.	0	1	2
--	---	---	---

Har du andre kommentarer eller bekymringer?

169. Samlet, synes du at du har vansker på ett eller flere områder:
med følelser, konsentrasjon, oppførsel eller med å komme overens med andre mennesker?

Nei	Ja, små vansker	Ja, tydelige vansker	Ja, alvorlige vansker
0	1	2	3

Hvis du har svart ”Ja” vennligst svar på følgende spørsmål:

170. Hvor lenge har disse vanskene vært til stede?

Mindre enn en måned	1 – 5 måneder	6 – 12 måneder	Mer enn ett år
0	1	2	3

171. Forstyrrer eller plager vanskene deg?

Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
0	1	2	3

172. Virker vanskene inn på livet ditt på noen av disse områdene?

	Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
Hjemme/familien	0	1	2	3
Forhold til venner	0	1	2	3
Læring på skolen	0	1	2	3
Fritidsaktiviteter	0	1	2	3

173. Er vanskene en belastning for de rundt deg (familie, venner, lærere osv.)?

Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
0	1	2	3

SPØRRESKJEMA TIL FORELDRE OPPSTART

1. Er du: Mor ☐ Far ☐ Andre ☐ (hvem.....)
2. Hvor gammel er du: _____ antall år
3. Hvem bor barnet sammen med nå?
☐ Både mor og far
☐ Bare mor
☐ Bare far
☐ Mor og stefar
☐ Far og stemor
☐ Andre, i så fall kan du skrive hvem? _____
4. Hvor mange søsken/stesøsken bor de med og hvor gamle er de?

5. Er det noen i familien barnet ikke lengre kan besøke eller treffe?

Far	☐
Mor	☐
Søsken	☐
Andre (hvem?) _____	☐

OPPLEVELSESSKJEMA

Nedenfor står ting som kan skje i noen familier. Vi vil at du setter en ring rundt det svaret som passer med hva du tror ditt barn har opplevd. For eksempel: er det slik at du tror at barnet mange ganger har opplevd at de voksne hjemme krangler veldig, så setter du ring rundt tre-tallet. Det er ikke noen riktige eller gale svar, du bare setter ring rundt det tallet som stemmer med hva du tror barnet har opplevd.

Har barnet/den unge opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under i hjemmet?

0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger

6.	At de voksne hjemme kranglet veldig (uten at de slåss)?	0	1	2	3
7.	At de voksne hjemme ropte og skrek til hverandre?	0	1	2	3
8.	At en voksen forlot rommet og smalt voldsomt med døren?	0	1	2	3
9.	At en voksen truet med å slå eller hive noe på den andre?	0	1	2	3
10.	At en voksen snakket svært stygt om en venn eller noen andre?	0	1	2	3
11.	At den voksne sa veldig sårende ting til den andre?	0	1	2	3
12.	At den voksne truet med en kniv, stang eller annet våpen?	0	1	2	3

Har barnet/den unge opplevd eller sett noe av det som er beskrevet under i hjemmet? 0 = aldri, 1= en gang, 2= flere ganger, 3= mange ganger

13.	At en voksen fikk en ørefik, eller ble skubbet eller sparket?	0	1	2	3
14.	At en voksen ble knepet eller holdt hardt?	0	1	2	3
15.	At noen hjemme ble arrestert?	0	1	2	3
16.	At en voksen ble slått hardt flere ganger?	0	1	2	3
17.	At en voksen kastet en ting på eller sparket på en annen?	0	1	2	3
18.	At en voksen ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3
19.	At en voksen brukte kniv eller annet våpen som skadet en annen?	0	1	2	3
20.	At barnet så blod på grunn av det som skjedde?	0	1	2	3
21.	At en voksen ble så skadet at han/hun måtte til lege?	0	1	2	3
22.	At barnet selv ble slått eller sparket?	0	1	2	3
23.	At barnet selv ble truet med kniv eller våpen?	0	1	2	3
24.	At barnet selv ble skadet slik at det blødde?	0	1	2	3
25.	At barnet ble truet med juling (bank)?	0	1	2	3
26.	At barnet ble ristet kraftig?	0	1	2	3
27.	At barnet ble ropt eller skreket til?	0	1	2	3
28.	At barnet ble tatt kvelertak på?	0	1	2	3
29.	At barnet ble knepet svært hardt?	0	1	2	3
30.	At barnet ble kalt dum eller andre vonde ting?	0	1	2	3

Om du har satt ring rundt for at noe farlig eller vondt har skjedd hjemme hos dere, hva opplevde du selv da det skjedde?

	Ja	Nei	Vet ikke
31. Jeg trodde at noen jeg var glad i skulle dø	0	1	2
32. Jeg trodde at jeg selv skulle dø	0	1	2
33. Jeg kjente det som om det var en ond drøm	0	1	2
34. Jeg måtte tilkalle noen som kunne hjelpe	0	1	2
35. Det var ingenting jeg kunne gjøre	0	1	2
36. Jeg tenkte at det var min skyld at det skjedde	0	1	2
37. Jeg kjente meg ikke trygg hjemme	0	1	2
38. Jeg har tenkt at noe er i veien med meg fordi jeg ikke kan glemme hva som skjedde, for eksempel at jeg blir gal	0	1	2
39. Jeg opplever at andre ikke forstår hva jeg har opplevd	0	1	2
40. Jeg blir sint når jeg tenker på hva som skjedde	0	1	2

41. Hva tror du var det verste for barnet/den unge ved det som skjedde?

42. Slik du ser det, har barnet hatt en voksen i familien som det alltid kunne få hjelp, trøst og støtte fra om det ønsket det?

Ja	Nei	Vet ikke
0	1	2

43. Slik du ser det, har barnet hatt en voksen utenfor familien som det alltid kunne få hjelp, trøst og støtte fra om det ønsket det?

Ja	Nei	Vet ikke
0	1	2

44. Slik du ser det, har barnet hatt en venn (/søsken) i familien som det alltid kunne få hjelp, trøst og støtte fra om det ønsket det?

Ja	Nei	Vet ikke
1	2	3

45. Slik du ser det, har barnet hatt en venn utenfor familien som det alltid kunne få hjelp, trøst og støtte fra om det ønsket det?

Ja	Nei	Vet ikke
1	2	3

GENERAL HEALTH QUESTIONNAIRE (GHQ-28)

Under følger spørsmål om **din situasjon**. Først vil vi gjerne vite hvordan din helse har vært de siste 2 ukene. Vær vennlig å besvare alle spørsmålene ved å streke under det svaret som du vurderer er den beste beskrivelsen av deg selv. Husk at vi ønsker å vite om de eventuelle besvær du har nå eller har hatt gjennom de siste par ukene. Det er fint om du besvarer alle spørsmålene.

HAR DU I LØPET AV DE SISTE PAR UKENE:

46.	- kjent deg frisk og ved god helse?	Bedre enn vanlig	Samme som Vanlig	Mindre enn vanlig	Mye mindre enn vanlig
47.	- kjent behov for noe som kan kvikke deg opp?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
48.	- følt deg utkjørt og utenfor?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
49.	- følt deg syk?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
50.	- hatt hodepine?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
51.	- kjent deg tung eller hatt følelse av trykk i hodet?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
52.	- hatt tilløp til hetetokter eller kaldsvette?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
53.	- ligget våken på grunn av bekymringer?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
54.	- hatt lett for å våkne etter at du har sovnet?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
55.	- vært i stand til å holde deg selv engasjert og i virksomhet?	Bedre enn Vanlig	Samme som Vanlig	Mindre enn vanlig	Mye mindre enn vanlig
56.	- trengt tid på å få tingene unna?	Raskere enn Vanlig	Samme som Vanlig	Lenger enn vanlig	Mye lenger enn vanlig
57.	- føler at du i det store og hele greier deg bra?	Bedre enn Vanlig	Omtrent som Vanlig	Mindre bra enn vanlig	Mye mindre bra

58. vært fornøyd med den måten du fungerer på?	Mer Fornøyd	Omtrent som Vanlig	Mindre fornøyd enn vanlig	Mye mindre fornøyd
59. - følt at du tar del i ting på en nyttig måte?	Mer enn Vanlig	Som Vanlig	Mindre brukbart enn vanlig	Mye mindre brukbart
60. - følt at du er i stand til å ta bestemmelser?	Mer enn Vanlig	Som Vanlig	Mindre enn vanlig	Mye mindre enn vanlig
61. - følt deg stadig under press?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
62. - være i stand til å glede deg over dine daglige gjøremål?	Mer enn Vanlig	Samme som Vanlig	Mindre enn vanlig	Mye mindre enn vanlig
63. - følt deg irritabel, i dårlig humør?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
64. - blitt engstelig eller panisk uten grunn?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
65. - synes at alt vokser over hodet på deg?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
66. - tenkt på deg selv som en verdiløs person?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
67. - følt at livet er helt håpløst?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
68. - stadig følt deg nervøs og anspent/oppjaget?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
69. - følt at livet ikke er verdt å leve?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig

70. - tenkt på muligheten av å gjøre slutt på livet?	Bestemt, Nei	Jeg tror ikke det	Av og til	Ja, ofte
71. - følt at du til tider ikke var i stand til å gjøre det minste fordi nervene dine var i ulage?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
72. - ønsket at du var død, borte fra alt sammen?	Ikke i det hele tatt	Ikke mer enn vanlig	Heller mer enn vanlig	Mye mer enn vanlig
73. - hatt det slik at tanken om å ta ditt eget liv stadig har dukket opp i ditt sinn?	Bestemt, Nei	Jeg tror ikke det	Av og til	Ja, ofte

IMPACT OF EVENT SCALE (IES-22, revidert)

Nedenfor finner du en liste over utsagn fra mennesker som opplever traumatiske hendelser. Vennligst les hvert utsagn og indikér hvor ofte disse kommentarene har vært riktige for deg i løpet av de siste sju dagene når det gjelder voldshendelsen(e) du har opplevd. Hvis du ikke har opplevd noen av disse reaksjonene i denne perioden, vennligst markér det ved å sette ring rundt "ikke i det hele tatt" alternativet.

	Ikke i det det hele tatt	Sjelden	Av og til	Ofte
74. Enhver påminnelse har vekket følelser om hendelsen(e).	0	1	2	3
75. Jeg har sovet urolig og våknet om natten	0	1	2	3
76. Andre ting har stadig fått meg til å tenke på det	0	1	2	3
77. Jeg har følt meg irritabel og sint	0	1	2	3
78. Jeg har unngått å bli opprørt når jeg har tenkt på/ eller har blitt minnet på hendelsen.	0	1	2	3
79. Jeg har tenkt på hendelsen(e) også når jeg ikke har villet det.	0	1	2	3
80. Jeg har kjent det som uvirkelig eller som om hendelsen(e) ikke har skjedd	0	1	2	3
81. Jeg har holdt meg unna det som påminner om hendelsen(e)	0	1	2	3
82. Bilder fra hendelsen(e) har dukket opp i hodet mitt	0	1	2	3
83. Jeg har vært urolig og skvetten	0	1	2	3
84. Jeg har forsøkt å ikke tenke på det som skjedde.	0	1	2	3
85. Jeg har vært klar over at jeg enda har mange følelser omkring hendelsen(e), men jeg har ikke sluppet dem til	0	1	2	3

	Ikke i det hele tatt	Sjelden	Av og til	Ofte
86. Følelsene omkring voldshendelsen(e) har vært som numne (bedøvet)	0	1	2	3
87. Jeg har tatt meg i å handle eller føle det da hendelsen(e) skjedde	0	1	2	3
88. Jeg har hatt vansker med å falle i søvn	0	1	2	3
89. Jeg har hatt perioder med sterke følelser om hendelsen	0	1	2	3
90. Jeg har forsøkt å slette det som skjedde fra hukommelsen	0	1	2	3
91. Jeg har hatt vansker med å konsentrere Meg	0	1	2	3
92. Påminnelser om det som skjedde har gitt meg fysiske reaksjoner, f.eks. svetting, pusteproblemer, kvalme eller hjertebank	0	1	2	3
93. Jeg har hatt drømmer om hendelsen(e)	0	1	2	3
94. Jeg har kjent meg vaktsom, som klar for ting som kan skje	0	1	2	3
95. Jeg har forsøkt ikke å snakke om hendelsen(e)	0	1	2	3

SPØRSMÅL OM DITT BARN (SDQ-Nor)

Vennligst sett ring rundt for hvert utsagn: ”Stemmer ikke”, ”Stemmer delvis” eller ”Stemmer helt” for det du synes passer på ditt barn/ungdom. Prøv å svare på alt selv om du ikke er helt sikker eller synes utsagnet virker rart. Svar på grunnlag av barnets oppførsel den siste tiden:

	Stemmer ikke	Stemmer delvis	Stemmer helt
95. Omtenkssom, tar hensyn til andres menneskers følelser	0	1	2
96. Rastløs, overaktiv, kan ikke være lenge i ro	0	1	2
97. Klager ofte over hodepine, vondt i magen eller kvalme	0	1	2
98. Deler gjerne med andre barn (godter, leker, andre ting)	0	1	2
99. Har ofte raserianfall eller dårlig humør	0	1	2
100. Ganske ensom, leker ofte alene	0	1	2
101. Som regel lydig, gjør vanligvis det det voksne ber om.	0	1	2
102. Mange bekymringer, virker ofte bekymret.	0	1	2
103. Hjelpsom hvis noen er såret, lei seg eller føler seg dårlig.	0	1	2
104. Stadig urolig eller i bevegelse	0	1	2
105. Har minst en god venn	0	1	2
106. Slåss ofte med andre barn eller eller mobber dem.	0	1	2
107. Ofte lei seg, nedfor eller på gråten	0	1	2
108. Vanligvis likt av andre barn	0	1	2
109. Lett avledet, mister lett konsentrasjonen	0	1	2

110. Nervøs eller klengete i nye situasjoner, lett utrygg			
111. Snill mot yngre barn	0	1	2
112. Lyver eller jukser ofte	0	1	2
113. Plaget eller mobbet av andre barn	0	1	2
114. Tilbyr seg ofte å hjelpe andre (foreldre, lærere, andre barn)	0	1	2
115. Tenker seg om før han/hun handler (gjør noe)	0	1	2
116. Stjeler hjemme, på skolen eller andre steder	0	1	2
117. Kommer bedre overens med voksne enn med barn	0	1	2
118. Redd for mye, lett skremt	0	1	2
119. Fullfører oppgaver, god konsentrasjonsevne	0	1	2

Har du andre kommentarer eller bekymringer?

120. Samlet, synes du at barnet ditt har vansker på ett eller flere av følgende områder: Med følelser, konsentrasjon, oppførsel eller med å komme overens med andre mennesker?

Nei	Ja – små vansker	Ja- tydelige vansker	Ja- alvorlige vansker
0	1	2	3

Hvis du har svart ”Ja”, vennligst svar på følgende spørsmål:

121. Hvor lenge har disse vanskene vært til stede?

Mindre enn en måned	1-5 måneder	6-12 måneder	Mer enn ett år
0	1	2	3

122. Blir barnet selv forstyrret eller plaget av vanskene?

Ikke i det hele tatt 0	Bare litt 1	En god del 2	Mye 3
---------------------------	----------------	-----------------	----------

123. Påvirkes vanskene barnets dagligliv på noen av de følgende områder?

	Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
Hjemme/familien	0	1	2	3
Forhold til venner	0	1	2	3
Læring på skolen	0	1	2	3
Fritidsaktiviteter	0	1	2	3

124. Er vanskene en belastning for deg eller familien som helhet?

Ikke i det hele tatt	Bare litt	En god del	Mye
0	1	2	3

KORT KOMMENTARER TIL DE ENKELTE SKJEMA FRA DEL 1.

Barn 7-11 år - opplevelsesskjema

Dette bør administreres av terapeut som spør og som selv krysser av. Før spørsmål 6 bør barnet forberedes på at det som kommer nå er vanskelig men viktig, og at vi kanskje må spørre om igjen noen ganger. Her må vi være åpne for at barnet vil si noe mer, men ikke oppmuntre til å fortelle en hel, sammenhengende historie. Vi må også være obs på å ta nødvendig pause og annonsere at den neste blir lettere.

Skolearbeid

Denne skulle være ganske grei og vi tror det er unødvendig med spesifiserte kommentarer, men vi bør for den felles erfarings skyld notere ned ting som skjer under spørringen.

D-skala for barn

Dette er en depresjonsskala, men det har ingen hensikt å komme med noen omstendelig forklaring om dette begrepet for barnet. Det er nok å snakke om at det er noen spørsmål om hvordan du har det for tiden, og for øvrig det som står i instruksjonen.

Impact of Event Scale

Vår erfaring fra denne er at barnet søker referanse i noe av det verste det har opplevd, et minne, en hendelse som det har beskrevet tidligere som svært dramatisk. Vi bør diskutere på forhånd hvorvidt vi skal lede i den retning i og med at vi bruker uttrykk som "det som hendte/det som skjedde" som om det er en spesiell hendelse vi refererer til.

Somatisering barn

Denne har vi brukt mye på flyktningbarn og den går veldig greit.

Mestringsskjema

Etter en første utprøving av denne kan vi foreløpig si at man bør ta det langsomt og være innstilt på at den tar litt tid. Vår erfaring så langt er at barna selv kommer med verdifulle, utfyllende kommentarer og observasjoner. Disse bør vi notere ned.

Barn-unge 11-16-18

Vi bør ha en felles policy på om hva det innebærer av forskjell at de fyller ut selv eller blir spurt og kanskje være enige om at de dårligst fungerende barna blir spurt av oss på lik linje med de under 11. Dette må markeres på skjema.

Voksne – mor/omsorgsperson

Det bør være en egen inntakssamtale med mor/omsorgsperson alene. Dette er både en kartleggingssamtale og en nødvendig avgrensning av det arbeidet vi skal gjøre. Foreldrene fyller ut sine skjema med oss tilstede og med mulighet for dem til å komme med spørsmål.

Del 2. Kartleggingsverktøy brukt ved Alternativ til Vold

Noen kommentarer til de følgende skjemaer

På Alternativ Til Vold har en utforsket og benyttet en rekke kartleggingsskjemaer gjennom årene. Etter regelmessig vurderinger har enkelte skjemaer blitt forlatt, nye har blitt tatt i bruk, andre har blitt revidert og endret, mens noen få har vært blitt brukt uendret gjennom mange år.

Dette er et bilde flere kjenner til. Erfaring og praksis endrer behovene. Og målsettingen må være å ha kartleggings og vurderingsredskaper som er i tråd med den enkeltes mandat og det kunnskapsgrunnlaget som foreligger om vold.

De skjemaene som finnes her har vist seg nyttig over tid. Voldsanamnesen for voldsutøvere ble revidert i 2007. Vi gjør oppmerksom på at også andre skjemaer blir brukt for kartlegging på ATV som retter seg mot andre områder enn vold, eksempelvis rus, psykiske vansker og generell livssituasjon.

Vi kommenterer noe innledningsvis til hvert skjema.

Kommentar til intervjuguiden for voldsutøvere

Voldsanamnesen/ Intervjuguiden brukes som et kartleggingsverktøy i innledende fase for voldsutøvere i terapi på ATV. Den gjennomføres i løpet av de 3 første timene i en evalueringsfase, før man tar stilling til om klienten skal gå i individuell terapi eller i gruppe terapi. En rekke vurderinger mht sikkerhet, farlighet, vurdering av behovet for å koble inn barnevern og hjelpebehov gjøres på grunnlag av denne kartleggingen (og annen kartlegging). I denne versjonen er kartleggingsskjemaet SARA (et skjema som blant annet er benyttet systematisk av politiet i Sverige) lagt inn i skjemaet - for å styrke grunnlaget for farlighetsvurderinger. SARA er forøvrig tilgjengelig i ressurshandboken til familievernnet, Jorunn Helle (2008) *Ressurshåndbok for familievernnet i arbeid med voldssaker*. Bjørgvin familierådgivningskontor i Bergen. Denne kan lastes ned fra ATV's og SfK's nettsider.

Versjon 4 , 07.02.07

INTERVJUGUIDE FOR MENN I TERAPI - ATV

Del 1. Kartlegging av egen voldsbruk

- Introdusere voldsformer: fysisk/psykisk/materiell/seksuell/latent
- Hvilket forhold til den du har brukt vold mot: (Sett kryss)
Gift ____ Samboende ____ Skilt ____ Separert ____ Kjærester
- Hvor lenge kjente dere hverandre før dere flyttet sammen? _____
- Hvor lenge har dere vært gift/samboende? _____
- Har partneren din vært utsatt for vold eller overgrep i tidligere forhold?
Ja ____ Nei ____ Vet ikke
Av hvem: _____
Type vold/overgrep: _____

- Har partneren din vært utsatt for vold eller overgrep i sin oppvekstfamilie?
Ja ____ Nei ____ Vet ikke
Av hvem: _____
Type vold/overgrep: _____

- Har du brukt eller forsøkt å bruke vold mot tidligere partnere? Ja: ____ Nei: ____
Hvilke typer vold:

Type vold:	Hvor ofte:
S11 Fysisk vold / Forsøk på fysisk vold	
Psykisk vold	
Materiell vold	

S12 Seksualisert vold / Forsøk på seksualisert vold

Hvis ja, hvor mange av dine tidligere partnere har du brukt vold mot? _____

S13 Har du brukt våpen eller kommet med drapstrusler mot tidligere partnere?

Ja: _____ Nei: _____

S13 Har du truet med bruk av våpen eller truet med bruk av alvorlig vold?

Ja: _____ Nei: _____

S16 (Opplevs vold mot tidligere partner(e) som bagatellisert eller benektet?

Ja: _____ Nei: _____)

- Har du brukt vold eller forsøkt å bruke vold mot barn? Ja: _____ Nei: _____

S1 Hvis ja, egne eller andres barn? _____

Hvor mange barn? _____

Hvilke typer vold:

- **Type vold:**

Hvor ofte:

- Fysisk vold
- Psykisk vold
- Materiell vold
- Seksualisert vold

- **S1** Har du truet med å bruke vold mot barn?

- **S1** Har du brukt vold eller forsøkt å bruke vold mot øvrig familie? Ja: _____ Nei: _____

Mot hvem? _____

Hvilke typer vold:

Type vold:

Hvor ofte:

- Fysisk vold
- Psykisk vold
- Materiell vold
- Seksualisert vold

- **S1** Har du truet med å bruke vold mot øvrig familie? Ja: _____ Nei: _____

- **S2** Har du brukt vold eller truet med å bruke vold mot kjente utenfor familien? Ja:____
Nei:____

Mot hvem?_____

Hvilke typer vold:

Type vold:

Hvor ofte:

Fysisk vold

Psykisk vold

Materiell vold

Seksualisert vold

- **S2** Har du truet med å bruke vold utenfor familien? Ja:____ Nei:____

- **S2** Har du brukt vold eller truet med å bruke vold mot ukjente/fremmede? Ja:____
Nei:____

Hvis, ja hvor mange har du brukt vold mot?_____

Mot hvem?_____

Hvilke typer vold:

Type vold:

Hvor ofte:

Fysisk vold

Psykisk vold

Materiell vold

Seksualisert vold

- **S2** Har du truet med å bruke vold utenfor familien? Ja:____ Nei:____

Del 2. Vold mot nåværende/ siste partner

Nedenfor følger en liste over forskjellige former for fysisk, psykisk, seksualisert og materiell vold. Noe av dette har du kanskje ikke selv kalt vold, men har av andre blitt opplevd som vold eller maktbruk.

Beskriv eller anslå hvor ofte: (eks: 1-2/ 10/ 50)

Slag mot hode/ansikt

Slag mot kropp

Ørefik	
Gripe/Suge tak i	
Riste	
Dytte	
Legge i bakken	
Sparke	
Kvelertak	
Bite	
Lugge	
Vri armen	
Slå med gjenstand	
Juling (flere spark/slag)	
Bruke våpen el. lignende	
True med våpen el. lignende	
Tvinge til samleie	
Tvinge/true til andre typer seksuelle handlinger	
Ødelegge gjenstander	
Kaste gjenstander	
Slå i stykker dører, vinduer, etc.	
Kaste mat, f.eks. på partner el. i veggen	
Slå i vegger eller bord	

Skade eller plage dyr

True med å ta livet av

True med selvmord

True med å slå eller mishandle

True med å ødelegge eiendom eller gjenstander

True med å misbruke seksuelt

True med å forlate partneren

Ikke holde avtaler eller bli borte uten å si fra

Utroskap

Uttrykke intens sjalusi

Negative kallenavn, f.eks. "hore eller "du er teit/dum"

Skremme/Tvinge partner til å gjøre ting partneren ikke vil

Bestemme hva hun kan eller ikke får lov til å gjøre

Utspørring/Forhør av henne der hun må redegjøre for hva hun har gjort eller hvor hun har vært

Truende bevegelser eller kroppsholdning

Alkohol eller rusmiddelbruk når hun er redd for det

Etter voldsbruk å gi partneren skylden eller ansvaret for at du brukte vold

Nekte å snakke om voldsbruken din når partneren tar det opp (bli sint, stikke av, e.l.)

Love at volden aldri skal skje igjen (og ikke holde løftet)

Del 3. Sentrale voldshendelser

Gå igjennom første, siste og verste voldshendelse.

Når det gjelder siste voldshendelse:

S18 Krevde den medisinsk behandling / undersøkelse? Ja____ Nei____
Innbefattet den seksuell vold? Ja____ Nei____

S19 Brukte du våpen eller kom med drapstrusler? Ja____ Nei____
Truet du med framtidig bruk av våpen eller kom du med trusler om alvorlig vold? Ja____
Nei____

S20 I forbindelse med siste voldshendelse, brøt du da et besøksforbud? Ja____ Nei____
Ble du eventuelt tatt av politiet for dette? Ja____ Nei____

Del 4. Barn

- Har barna noen gang vært til stede når du har brukt vold? Ja:____ Nei:____

Hvordan reagerte de? _____

- Har du snakket med barna dine om volden?_____
- Vet barna dine at du har kontakt med ATV?_____
- Er du/dere i kontakt med barnevernet?_____

Del 5. Erfaringer med andres voldsbruk

- **S6** Vitne til vold eller (seksuelle) overgrep i din oppvekstfamilie før du fylte 18 år?
(Innbefatter også forsøk på- og trusler om vold)

Ja_____ Ofte: Mindre ofte: Alvorlig: Mindre alvorlig:
Nei_____

- Hvem utøvde volden?_____
- Mot hvem?_____
- Type vold: Fysisk: Psykisk: Materiell: Seksuell:
- **S6** Har du selv vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep fra familiemedlemmer før du fylte 18 år? (Innbefatter også forsøk på- og trusler om vold)

Ja_____ Ofte: Mindre ofte: Alvorlig: Mindre alvorlig:
Nei_____

- Fra hvem?_____
- Type vold: Fysisk: Psykisk: Materiell: Seksuell:
- Har du selv vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep fra andre enn familiemedlemmer? (Innbefatter også forsøk på- og trusler om vold) Ja_____ Nei_____
- Fra hvem?_____
- Type vold: Fysisk: Psykisk: Materiell: Seksuell:

Del 6. Isolasjon

- Hvem vet om volden din? Hvem har du snakket med om volden? (familie/venner/kolleger)_____
- Hvordan har volden påvirket livet ditt?
Følelsesmessig:_____
Forhold til partner:_____
Forhold til andre:_____

Del 7. Sikkerhet/ farlighet

- Hvem mener du har ansvaret for volden som har skjedd:_____
- (I hvor stor grad blir volden eksternalisert/bagatellisert/fragmentert/benektet?)
- Hvem kunne ha forhindrede volden?_____

- Hvor stor sannsynlighet er det for ny vold det nærmeste året?_____
- Hva tror du skal til for ny vold?_____
- Hva mener du at du kan gjøre for å forhindre ny vold?_____
- **S4** Har forholdet opphørt i løpet av det siste året? Ja_____ Nei_____
- **S4** Hvis du ser bort fra den siste voldsepisoden: eller har forholdet vært konfliktfylt det siste året?
Svært konfliktfylt:
Noe konfliktfylt:
Ikke konfliktfylt:
- Ønsker din partner å avslutte forholdet? / Ønsker du å gjenoppta forholdet til den du har brukt vold mot?
- **S5** Er du arbeidsløs eller har du hatt en ustabil situasjon på jobbmarkedet det siste året?
Arbeidsløs:
Ustabil jobbsituasjon:
- **S7** Har du brukt alkohol eller andre rusmidler i løpet av siste år på måter som har forverret din helsetilstand eller sosiale tilpasning i løpet av det siste året? Ja_____ Nei_____
- Hvis Ja:
Alvorlig misbruk eller avhengighet (for eksempel overdose, blitt arrestert eller mistet jobben):
Mindre alvorlig misbruk (for eksempel skadet deg i fylla):sdf
- **S8** Har du hatt tanker om å ta ditt eget liv i løpet av det siste året? (Vurder grad av alvor) _____
- **S8** Har du hatt tanker om å ta andres liv i løpet av siste år?_____ (Vurder grad av alvor)
- Er du eller har du vært så sjalu at det har gått ut over ditt sosiale liv?
- **S9** Har du vært plaget med psykotiske (usammenhengende tale, vrangforestillinger, hallusinasjoner, bisarr oppførsel) eller maniske (ekstrem eufori, irritabilitet, grandiositet, tankeflukt og ordstrøm, og hyperaktivitet) symptomer?_____
- **S10** (Fyller klienten kriterier for personlighetsforstyrrelse karakterisert ved aggresjon, impulsivitet eller ustabilitet?_____)

- **S14** Har volden din blitt farligere og/eller skjedd oftere siste år?_____ (vurder evt mulig opptrapping)
- **S Øvrig** Har du tilgang på skytevåpen? Ja_____ Nei_____
- **S17** Opplever klienten å forsvare partnervold? (for eksempel religiøst eller sosiopolitisk)
- Ja_____ (Eksplisitt_____ eller Implisitt_____) Nei_____
- **S Øvrig:** Har du vært utsatt for - eller vitne til politisk forfølgelse, tortur eller vold? Ja_____ Nei_____
- **S Øvrig** Har du forfulgt tidligere eller nåværende partnere for å skremme eller plage dem? Ja_____ Nei_____
- **S Øvrig** Har du nylig mistet sosialt nettverk eller støtte? Ja_____ Nei_____
- **(S Øvrig:** Opplever klienten å være i en følelsesmessig krisesituasjon som krever psykiatrisk eller behandling uten at det kan karakteriseres som psykotiske eller maniske symptomer?)
- **(S Øvrig:** Har han utsatt partnere for tortur eller kraftig overvold?)

Del 8. Om hennes og barnas sikkerhet

- Hvilke muligheter har hun for å beskytte seg selv?_____
- Er det andre i din partners nettverk som vet om volden?_____
- Har hun noen hun kan kontakte?_____
- Hvis barn, hva med barnas sikkerhet og trygghet – har du/partner gjort noe med dette?_____

Del 9. Andre problemer?

- Dysleksi, mobbing, økonomi, alkohol/rusproblemer, alexitymi(ikke kunne kjenne på følelser el. uttrykke de), grensesetting, nettverk, osv. :

Del 10. Generelt om volden

- Har du blitt anmeldt for voldsbruk? Ja:____ Nei:____ Hvis ja, hva:_____
- Har du blitt straffet for voldsbruk? Ja:____ Nei:____ Hvis ja, hva:_____
- **S3** Har du evt ikke overholdt permisjoner fra fengsel eller annen institusjon? Ja:____ Nei:____
- **S3** Har du evt blitt anholdt av politiet for dette? Ja:____ Nei:____
- Har partneren din blitt redd deg? Ja:____ Nei:____
- Mener du at partneren har grunn til det? Ja:____ Nei:____
- **S3, S15** Har du blitt ilagt besøksforbud (gjelder også tidligere partnere)? Ja:____ Nei:____
- **S3, S15** Har du evt brutt dette forbudet? Ja:____ Nei:____
- **S3, S15** Har du evt blitt anholdt av politiet for dette? Ja:____ Nei:____
- Har partneren din nå eller tidligere vært i kontakt med krisesenter eller krisetelefon?
Ja:____ Nei:____ Hvis ja, hvor lenge på krisesenter:_____

Del 11. Tidligere behandlingserfaring

- Har du tidligere søkt psykologisk behandling; for eksempel psykolog/psykiater, psykiatrisk poliklinikk/sykehus, familierådgivning, rusbehandling, PP-tjenesten, Barne- og Ungdomspsykiatrien e.l.? Angi varighet og utbytte:

- Har du søkt hjelp for eller tatt opp volden din på noen av disse stedene eller andre steder?

Del 13. Årsaker og konsekvenser

- Nevn opp det du tror er årsakene til din voldsbruk:
- Hvilke konsekvenser mener du voldsbruken din har fått for deg selv og din familie (partner og barn), for deres livssituasjon og psykiske helse:

Del 14. Avslutning

- Hvorfor kommer du til ATV akkurat nå?
- Hva trenger du hjelp til?

Kartleggingsverktøy for kvinner utsatt for vold

Dette er et mer åpent skjema, som gir rom for oppfølgingsskjema underveis. Det er viktig tidlig å få tak i også de utsatte foreldres unike erfaringer, som ikke nødvendigvis fanges opp i mer standardiserte skjemaer.

Innledende informasjon

Løpenr.:

Navn:

Adresse:

Postnr: **Fylke:**

Tlf.:

Født:

Type tilbud:

Første time: **Siste time:** **Timer totalt:**

Behandler:

Partner:

Partner-terapeut:

Barn (navn og alder):

Barns terapeut:

Spesielle hensyn knyttet til sikkerhet:

Lever du i fare for å bli utsatt for vold nå?

- kartlegg frykt for vold og trusler for vold
- kartlegg frykt for vold og trusler for vold mot barna, og direkte vold mot dem.
- har det skjedd endringer etter at mannen begynte i terapi (om han gjør det).

Har du en plan for din egen og barnas sikkerhet hvis du/dere skulle bli påført vold eller stå i fare for å bli utsatt for vold nå?

- rømningsplan
- kontakt med venner, naboer eller familie
- kontakt med andre (eks. krisesenter, politi)

Vet partneren din at du kommer her?

- hvis nei: må vi passe på at du og mannen ikke kommer samtidig?

Hvordan kan vi kontakte deg på en trygg måte?

- ringe privat
- ringe mobil
- ringe jobb
- sende brev til hjemadressen

Har du vært i kontakt med krisesenteret?

- type kontakt (telefon, samtale, bodd der)
- hvor ofte

Har du vært i kontakt med politiet angående din manns voldsbruk?

- type kontakt
 - kommet hjem når det har vært vold
 - ringt i krisesituasjon
 - bidratt til sikkerhetstiltak, eks, voldsalarm
- hvor ofte

Er mannen din anmeldt/tiltalt/dømt for voldsbruk?

- mot deg
- mot andre

UTFYLLENDE INFORMASJON

Henvisningsinformasjon:

Relasjon til voldsutøver:

Voldserfaringer nå og tidligere:

Mannens kontakt med ATV eller andre:

Psykologisk tilstand, symptomer:

Bruk av medisiner:

Kontakt med øvrig hjelpeapparat:

Yrke:

Historie med voldsutøver:

- første voldsepisode
- siste voldsepisode
- verste voldsepisode

Ønsker hjelp til:**Ressurser:**

Noen viktige punkter å ta opp når utsatte i krise tar direkte kontakt pr. telefon

(utsatte som du ikke kjenner)

- Sikkerhet: spør hva hun/han kan gjøre her og nå.
- Har hun/han kontakt med kollegaer/andre som bør kontaktes
- Telefonnummeret til Kriesesenter
- Normalisering av reaksjoner: du har rett, han/hun har feil
- Spør om informasjon om eventuelle barn
- Hva er vold: voldstyper (hjelp henne/han til å få et bedre bilde av hva hun/han er utsatt for)
- Alvorliggjøring av situasjonen for hun/han og eventuelle barn
- Kontakt med politi? Mulig anmeldelse? Informere om familievoldskoordinator, familiekontor, og andre, - og muligheter for hjelp generelt.
- Realitetsorientering (grunnlag fra praksis og forskning)

VURDERINGSSAMTALE MED MOR

Dette er et kartleggingsskjema for førstesamtale med mor til et barn vi vurderer å arbeide klinisk med. Vi møter alltid mor (trygg forelder) alene før vi møter barnet.

Innhold i timen:

Intro:

Info om ATV, BV og meldeplikt, gruppetilbudet og barneprosjektet

Personalia

Taushetsplikt

Samtykke, samarbeid med far, samværsform

Historien til mor, vold, symptomer

Historien sett fra barnets perspektiv

Utviklingen til barnet

- Varighet av volden
- Hyppighet
- Alvorlighet
- Direkte utsatt for vold?
- Mistanke om seksuelt misbruk?
- Hvor var barnet da volden pågikk?
- Spørre om mor har brukt vold mot barnet
- Symptomer hos barnet
- Reaksjoner hos barnet mor har merket/hørt om etter vold?
- Når er det barnet ikke viser symptomer?

Ressurser:

- Viktige andre, besteforeldre, lærer, tanter, onkler osv.
- Interesser
- Mestring

Skolegang

Vært i kontakt med behandlingsapparat tidligere?

Barnevernet?

Hva elsker du ved ditt barn?

ABUCE INDEX

Abuse Index er en norsk oversettelse av Iselin Sætre ved alternativ til Vold, fra Abuseindex fra Goodman & Fallon "Supplement to Pattern Changing for Abused Women. An Educational Program", 1995 som er en kortversjon av CSR Abuse Index i Shupe & Stacey "the Family Secret", s. 221-222, 1983.

I løpet av de 2 første timene pleier skjemaet å brukes sammen med den utsatte. Klienten svarer enten selv på skjemaet, eller terapeuten stiller klienten spørsmålene i Abuse index. Hensikten med spørreskjemaet er at terapeuten kan få et bilde av alvorlighetsgraden i den volden som klienten er utsatt for. Det har også en klar terapeutisk effekt ved at klienten selv i prosessen ofte får et konkret bilde av alvoret, og dermed i større grad blir fokusert på sikkerhet og ivaretagelse av seg selv og barna. Skjemaet er svært lett å administrere - og en rekke instanser melder om god nytte ved bruk av dette skjemaet.

Hvor alvorlig er/var mishandlingen du blir/har vært utsatt for?
Sirkle inn svaret som best beskriver ditt nåværende eller tidligere forhold.

Vil han vite hvor du er hele tiden og sjekker han dette ?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Er han sjalu, og beskylder han deg for å ha forhold til andre menn eller kvinner?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Sier han til deg at du er dum, lat, stygg, en dårlig kokk, mislykket som kone eller mor, dårlig i sengen e.l.?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Kaller han deg med obskøne navn?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Forteller han deg at ingen andre vil noensinne elske deg?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Gjør han narr av deg foran andre mennesker?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

7. Forsøker han å få deg fra å treffe familie og venner?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Kontrollerer han familiens penger slik at du må gjøre regning for hver krone og/eller tigge og be om penger?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Krever eller forbyr han at du arbeider, eller, hvis du ønsker å arbeide, gjør han det vanskelig for deg?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Sier han til deg at ingen vil ansette deg noen gang?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Forsøker han å få deg fra å kjøre bilen ved å fjerne nøklene eller deler av motoren?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Har han store humørsvingninger?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Blir han sintere når han drikker?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Presser han deg til å ha sex når du ikke ønsker det?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Forsøker han å presse eller tvinge deg til å delta i seksuelle handlinger som du ikke er komfortabel med eller som du ser på som unaturlige?

ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Har han gjort skade på eller ødelagt ditt hjem, dine eiendeler eller din eiendom, eller har han kastet søppel i hjemmet ditt?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han skadet eller drept et kjæledyr for å skremme eller straffe deg?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han låst deg inne i et rom eller låst deg ute av huset?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han dyttet deg, holdt deg mot veggen, eller holdt deg igjen for at du ikke skulle forlate rommet?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Tvinger han deg til å holde deg våken?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han slått, bokset, sparket, bitt, kvalt, lugget eller brent deg?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han skadet deg med en ting eller et våpen (gevær, kniv, sigarett, tau, belte e.l.)?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han truet deg med ting eller våpen?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han satt deg eller barna i fare med råkjøring?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han oversett deg eller barna når du er syk eller trenger medisinsk hjelp?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han truet med å ta livet av seg selv, deg, barna, eller andre familiemedlemmer eller venner?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han vært voldelig mot barna?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han misbrukt barna seksuelt eller oppført seg mot dem på en upassende, flørtende måte?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Er han voldelig mot personer utenfor familien?

ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har du ringt politiet, eller ønsket å gjøre det, fordi du var redd ham?			
ofte	av og til	sjelden	aldri
6	5	4	0

Har han blitt arrestert for voldsbruken sin?	
ja	nei
6	0

Når han forstår at du ikke holder ut voldsbruken hans og tenker på å forlate ham, forsøker han å få deg til å bli ved å få deg til å føle deg skyldig, true med selvmord o.l.?			
ofte	av og til	sjelden	aldri
3	2	1	0

Legg sammen alle tall som er sirklet inn og få en indikator på alvorlighetsgrad:

0-14	ikke mishandling
15-36	noe mishandling
37-93	alvorlig mishandling
94 eller mer	livstruende mishandling

SIKKERHETSPLAN

Leonore E. A. Walker, 1994. *Abused Women and Survivor Therapy. A Practical Guide for the Psychotherapist*. Washington, DC: American Psychological Association.

Dette skjemaet er svært mye brukt internasjonalt, og blir vist til i en rekke fagbøker og artikler. Hensikten med de følgende spørsmål er å hjelpe den voldsutsatte forelder og barn til å tilrettelegge- og planlegge en sikkerhetsplan, for å forebygge fremtidig vold.

Oversikt over 4 voldelige episoder

- første
- typiske
- verste eller en av de verste
- siste

Detaljer

- hva sa han/hun (banning, løgner, historier)
- hvordan sa han/hun det
- stemmens tone
- evne til å lytte
- effekt av alkohol eller narkotika
- kjennetegn ved ansiktet (eks. øynene)
- kroppens holdning

Hvor starter som regel mishandlingen?

- stue
- soverom
- kjøkken
- andre rom

Rømningsplan, kart over huset

- dører, vinduer, utganger
- baby eller små barn
- signaler til større barn

Hva trenger hun/han?

penger, bilnøkler, klær, kjæledyr, viktige papirer, «skatter»

Sikkert sted

- politiet
- familie
- venner
- krisesenter

Skal hun forteller han om sin plan?

- «time out»
- betingelser for mulig tilbakevending
- voldens syklus
- «stalking»
- «lethality»

Gjennomgang av fluktplanen (2 eller helst flere ganger)

- verbalt
- tegne kart
- demonstrere
- rollespille

SAMTALE MED BARN I ALDEREN 7 - 18 ÅR OM VOLD MELLOM FORELDRENE

Grunnlag for at denne strukturerte samtalen skal finne sted:

Sikkerheten til barnet er vurdert - og det er ingen fare for at samtalen med barnet fører til mer vold. Dette skjemaet kan også være nyttig som et "bakteppe" for oss hjelpere, når vi skal samtaler med barn om vold mellom foreldrene. Det kan fungere bra både i mer tradisjonell kartlegging og vurderingssamtaler, men også i terapeutiske samtaler der målsettingen er å hjelpe barnet til å integrere usammenhengende, forvirrende og kaotiske erfaringer, og skape narrativer som kan styrke barnets selvforståelse, selvbylde og selvtillit.

Spørsmålene må tilpasses barnets alder.

Om hvordan barnet opplever volden mellom foreldrene - 1

Hva skjer når foreldrene dine krangler?

Er det noen av dem som slår, rister eller dytter den andre?

Skriker noen av dem?

Hvor ofte skjer dette?

Kaster noen av dem ting, eller knuser noe?

Har noen av dem brukt en kniv eller pistol?

Har du selv eller dine søsken blitt direkte involvert i volden mellom mor og far, ved at du/de blir slått, kjeftet på, eller involvert på annen måte av en av foreldrene?

Om hvordan barnet opplever volden mellom foreldrene – 2

Fortell meg om den siste alvorlige krangelen mellom foreldrene dine?

Vil du kalle det som skjer mellom foreldrene dine for vold?

Er det en episode som du vil karakterisere som den aller mest alvorlige? Hva skjedde da?

Har du tatt side mellom dem, eller kjent deg presset til å gjøre det?

Har andre visst om det som skjer i familien?

Om barnets opplevelse av voldens effekt på foreldrene - 1

Har noen av foreldrene dine blitt skadet av vold fra den andre?

Har du noen gang sett skader på foreldrene dine eller skade på materielle ting?

Hvordan opptrer foreldrene dine etter en voldsepisode?

Hvor lang tid tar det før foreldrene dine er "vanlige" igjen?

Om barnets opplevelse av voldens effekt på foreldrene - 2

Er foreldrene dine redde?

Er foreldrene dine triste?

Har reaksjonene hos foreldrene dine etter voldsepisoder endret seg over tid?

Har du noen gang sett at politiet eller andre har kommet til dere pga en voldsepisode?

Har noen av foreldrene dine noen gang blitt borte fra familien i en periode pga vold?

Om effekten av volden på barnet - 1

Har du blitt påvirket av volden mellom foreldrene dine?

Hva gjør du og dine søsken når volden pågår?

Er du redd når volden pågår?

Hvordan har du det når volden pågår?

Hvordan har du det når volden er over?

Vet du når foreldrene dine vil begynne å krangle igjen/ ny voldsepisode?

Om effekten av volden på barnet – 2

Gjør du noe for at det skal bli mindre vold i familien?

Bekymrer du deg for volden i familien i ditt daglige liv?

Bli skolearbeidet påvirket av volden?

Påvirker det som skjer hjemme ditt forhold til venner?

Hva bekymrer deg mest for tiden?

Om effekten av volden på barnet – 3

Føler du deg trygg hjemme?

Har du noen gang kjent for å skade deg selv eller andre?

Hvem ville du ringe til?

Har du noen gang ringt etter eller hentet hjelp? Hva hendte da?

Snakker du med noen om volden?

Om forhold mellom søsken

Hva forhold har du til dine søsken/ stesøsken?

Krangler du mye med søsken?

Er du redd for noen av dine søsken?

Er foreldrene dine redde for deg eller søsken?

Snakker du med dine søsken om volden mellom dine foreldre?

Takler dere det som skjer hjemme på forskjellige måter?

Må du beskytte dine søsken?

Om barns opplevelse av

alvorlig fare/ dødsfare - 1

Har noen måtte gå til lege etter en voldsepisode?

Har dere noen gang måtte rømme fra leiligheten til annen familie, venner eller til et krisesenter?

Venter du noen ganger med å gå hjem fordi det er farlig?

Er det trygt for deg å være alene med utøver?

Blir situasjonen annerledes når foreldrene dine drikker/ er rusa?

Om barns opplevelse av alvorlig fare/ dødsfare - 2

Har noen truet med å skade den andre?

Hva sa han eller hun da?

Er du redd for at noen i familien skal bli alvorlig skadet eller dø?

Er du selv redd for å bli skadet?

Har de voksne våpen i huset?

Vet du hvor eventuelle våpen er i leiligheten/huset?

Hva tror du ville skje dersom (offer) ønsker å skille seg fra (utøver)?

Om relasjon til mor og far - 1

Kjenner du deg trygg på (utøver)?

Kjenner du deg trygg på (offer)?

Hvordan er ditt forhold til foreldrene dine i det daglige?

Hvem tenker du har skylden for volden som skjer?

Blir du noen ganger sint på (utøver)?

Om relasjon til utøver og offer for vold - 2

Blir du noen ganger sint på (offer)?

Snakker foreldrene dine om volden til deg eller dine søsken?

Lurer du på om det er noe du ikke vet som skjer mellom dem?

Ønsker du at dere skal fortsette å være en familie sammen?

Om ikke, hvem ville du ønske å bo oss?

BARNEVERNETS PROTOKOLL I FAMILIEVOLDSSAKER

Dette spørreskjemaet er utviklet av en forskningsgruppe i New York, med Bruce Perry i spissen, og blir brukt av hele barnevernets i New York(5000 ansatte) når de går inn i familier og skal kartlegge familievold første gang (førstesamtaler og akuttarbeid). Skjemaet er oversatt til norsk ved Didrik Hægerland, tidligere leder av ATV Drammen. Han har aktivt bidratt til at dette skjemaet i dag blir brukt av hele barnevernet i Oslo.

Innledning

Denne protokollen skal fylles ut i alle saker der det er bekymring vedrørende familievold eller barnevernets medarbeidere misstenker at familievold forekommer.

Familievold er et mønster av makt og kontroll over flere offer. Volden kan variere fra mild til alvorlig misshandling. Utøveren kan bruke fysisk, psykisk, seksuell, verbal, materiell, økonomisk vold og trusler vedrørende barna for å opprettholde sin makt og kontroll.

Familievold forekommer i alle sosiale lag, blant alle etnisiteter, blant voksne, ungdommer og i homofile parforhold. Internasjonale studier viser at 30 – 60% av tilfeller der en partner er offer for familievold, vil også barna lide av denne misshandlingen og utvikle alvorlige vansker. Studiene viser at barn som er eksponert for familievold står i fare for emosjonelle vansker og atferdsvansker som inkluderer angst, aggressiv atferd, tilbaketrekning, søvnvansker og lærevansker. 40 – 70% utvikler ikke disse vanskene.

Den beste måten å hjelpe barn som er eksponert for familievold er å hjelpe offeret til å hjelpe seg selv og barna samtidig som en motiverer utøveren til å motta behandling og holde denne ansvarlig for sin atferd.

Det primære behov for offer av familievold er sikkerhet.

Alle familiemedlemmene bør intervjues hver for seg. Viktig: Ikke konfronter utøveren med familiens anklager om familievold mens ofrene (partner og barn) er tilstede i rommet.

Ta kontakt med politiet (familievoldskoordinator hvis tilgjengelig) for å undersøke om de har hatt tidligere utrykninger til denne bopelen pga familievold og andre former for barnemissbruk.

Intervensjonene bør fokusere på sikkerhetsplanlegging for ofrene (partner og barn) og holde utøveren ansvarlig for sin aggressive atferd. Undersøkelsen bør inkludere en vurdering om sikkerhet for ofrene og en eventuell arrest av utøver.

Ofrene bør få informasjon om hvilke tjenester barnevernet kan tilby og hvilke tjenester som ellers finnes i området (krisesenter, politi, legevakt, telefontjenester, behandling/støtte)

Intervju av offer (partner)

- Utfør intervjuet privat (ikke i påsyn av utøver).
- Ikke vis innhold av intervjuet til utøveren.
- Den som er offer for vold er ofte redd for å fortelle om missbruket av seg og sin familie pga frykt for hevn fra utøveren og omsorgsovertakelse.
- Forsikre ofrene at det er deres menneskerett å ikke bli skadet eller truet, de er ikke alene, det er ikke deres skyld og barnevernets personale vil hjelpe med sikkerhetsplanlegging og hjelpe med å skaffe hjelp fra andre tjenesteutøvere i området

Undersøke forekomsten av familievold

Hva slags relasjon er det mellom offeret og utøveren? _____

Har partneren din hindret deg i å gå på jobb eller skole?

Har partneren din ødelagt ting som er viktig for deg?

Har partneren din kontrollert pengene dine og telefonen din?

Har partneren din vært sjalu og/eller fulgt etter deg ute?

Har partneren din gjort at du har følt deg uttrygg?

Har partneren din truet med å drepe deg eller barna?

Har partneren din noen gang

Slått deg _____	Lugget deg _____	Sparket deg _____
Kvelt deg _____	Truet til seg sex _____	Brukt våpen _____

Beskriv:

Har missbruket skjedd oftere de siste månedene/ukene?

Bruker partneren din alkohol og/eller narkotika?

Har partneren din en psykisk lidelse du kjenner til?

Barnas risiko

Har partneren din truet med å ta med seg barna eller skade dem?

Har barna dine vært vitne til at du har vært offer for vold?

Hvis ikke, hvor har barna oppholdt seg?

Har partneren din slått barna dine på noen måte?

Har partneren din angrepet deg noen gang mens du holdt barn(a)

Har barna dine følelsesmessige og atferdsmessige vanskeligheter?

Føler du noen ganger at du må ty til fysisk avstraffelse for å få barna dine til å oppføre seg?

Har barn(a) dine noen gang truet med å skade seg, ødelegge gjenstander eller skade kjeledyr?

Er barn(a) dine svært engstelige når du må gå fra de(m)?

Har du sett forandringer hos barn (dine) når det gjelder søvn, måltider, lek, frykt, tilbaketrekning, slåssing, eller annet?

Søke hjelp og støtte

Har du noen gang rømt hjemmefra for å beskytte deg og barna?

Har du noen gang bedt partneren din om å gå fra deg?

Hvem har du spurt om hjelp fra?

Hva har du prøvd for å løse situasjonen og hva var utfallet?

Har du en plan for din egen sikkerhet nå, eventuelt hva er den?

Hva tror du skal til for at du og dine barn kan få være trygge?

Ønsker du å få hjelp fra barnevernet eller andre til å skaffe sikkerhetsalarm, sikkert oppholdssted, relevante tjenester, terapeut eller annet?

Sikkerhetsplanlegging

- En sikkerhetsplan er en umiddelbar respons på vedkommendes behov.
- Barnevernets medarbeider bør hjelpe vedkommende å utvikle en plan for egen og barnas sikkerhet.
- Det er viktig å ta hensyn til offerenes tidligere erfaring med å søke hjelp og anerkjenne at brudd i forholdet kan øke faren for mer alvorlig vold mot ofrene på kort sikt.
- Det kan være farlig for offeret å skrive ned planen i tilfelle utøveren skulle få tak i den. Derfor er det viktig at denne skrives ned i barnevernets protokoll og offeret bør få hjelp til å huske den.

Denne planen skal på ingen måte være tilgjengelig for utøveren!!!

Viktige faktorer å utforske for barnevernsmedarbeideren:

- Hvilke trekk ved utøveren eller situasjoner er faresignaler om at vold kan forekomme? (helger, alkohol, stress, krangler, arbeidsforhold, økonomi, osv.)
- Hva har fungert tidligere når ofrene skal beskytte seg selv?
- Diskuter hva som er den tryggeste måten å ta kontakt med familien i fremtiden.
- Hjelp offeret til å tenke på hvem en kan flykte til eller ringe ved et nødstilfelle (nummer, adresse)
- Informer offeret om hvilke offentlige tjenester som er tilgjengelige (krisesenter, politi, legevakt, osv)
- Hvis det foreligger et besøksforbud, hjelp offeret med å informere naboer, skolen, barnehage og andre relevante kjenner til dette. Be naboer ringe politiet dersom utøver er i nærheten ved besøksforbud.
- Hjelp offeret med å legge en plan om hvordan en kan få med seg nøkler, id-kort, medisiner, penger, bankkort, osv.
- Hjelp offeret med informasjon om eller anskaffelse av ekstra mobiltelefon med kontantkort for å kunne nå politiet, krisesenter, osv (utøver har ofte kontroll på primær telefon)

Intervju av antatt voldsutøver

- Utfør intervjuet i et rom hvor ofrene ikke er tilstede
- Ikke del informasjon en har fått fra ofrene med utøver
- Hvis den antatte utøveren er i en tilstand som kan gjøre vedkommende enda farligere ovenfor ofrene etter intervjuet, så utsett intervjuet til en annen dag og lag en avtale for dette for å øke forutsigbarhet og dermed dempe stressnivå.
- Dersom vedkommende virker truende ovenfor den som utfører intervjuet, sørg for å utføre intervjuet på et trygt sted med hjelp av kollega eventuelt politi tilstede.

Kan du fortelle meg litt om forholdet deres?

Hvor lenge har dere vært sammen?

Hvordan håndterer dere konflikter i deres familie?

Hva krangler dere vanligvis om?

Hva gjør du når du blir sint på partneren din?

Hva synes du det er rimelig å forvente av en partner?

Hva synes du det er rimelig å forvente av en __ (alder på barnet) – åring?

Hva gjør du når de ikke innfrir disse forventningene?

Har politiet noen ganger kommet hjem til dere når dere har kranglet? Beskriv:

Har noen søkt sikkerhetsalarm eller besøksforbud mot deg noen gang? (Hvem, når?)

Er du for tiden ute på prøveløslatelse?

Har partneren din noen gang reist fra deg eller bedt deg om å reise etter en krangel?

Syns du selv at du har et problem med aggresjon og voldsatferd?

Kunne du tenke deg å motta behandling for aggresjonsproblemene dine?

Barna er med høy sannsynlighet i en alvorlig risikosituasjon dersom svaret er "Ja":

ved spørsmål 7 og 8 i første del ("undersøke forekomsten av familievold")

eller "Ja" ved spørsmål 1, 2, 3, 4 og 5 i andre del ("barnas risiko")

Gjør en totalvurdering basert på denne undersøkelsen og annen innhentet informasjon for å vurdere ofrenes (barna og partneren) umiddelbare fare. Ta hensyn til alvorlighetsgraden av volden, grad av skjevhet i maktbalansen, isolasjon, eskalering av trusler og vold den siste tiden, adgang til våpen, truslenes innhold, selvmordsfare, rusmisbruk og mental helse.

Hjelp ofrene med å lage en sikkerhetsplan bestående av trygge kontakter, krisesenter, politi, fri rettshjelp osv (se eget felt "Sikkerhetsplanlegging").

Dersom offeret ikke er i stand til eller ikke vil akseptere nødvendig hjelp for å beskytte barna, eller er ansvarlig for misbruk av barna, eller utøverens farlighet er av en slik grad at tiltakene ikke beskytter barna tilstrekkelig, bør en iverksette tyngre intervensjoner til barnas trygghet er sikret.

SLUTT Å BRUKE VOLD

Kartleggingspakken er utgitt av prosjektet "Barn som lever med vold i familien", som pågikk i perioden 2004 - 2010

Et samarbeidsprosjekt mellom Senter for Krisepsykologi i Bergen(SfK) og Alternativ Til Vold(ATV) i Oslo, finansiert av Barne- familie og likestillingsdepartementet (BLD).

Hjemmeside ATV: <http://www.atv-stiftelsen.no>

Hjemmeside SfK: <http://www.krisepsyk.no>

Hjemmeside BLD: <http://www.regjeringen.no/bld>

Hjemmeside BUF ETAT: <http://www.bufetat.no>

Stiftelsen Alternativ til Vold

Lilletorget 1

0184 Oslo

Tlf.: 22401110

post@atv-stiftelsen.no

www.atv-stiftelsen.no

Senter for Krisepsykologi AS

Fortunen 7

5013 Bergen

Tlf.: 55596191 (dir.)

vold@krisepsyk.no

www.krisepsyk.no